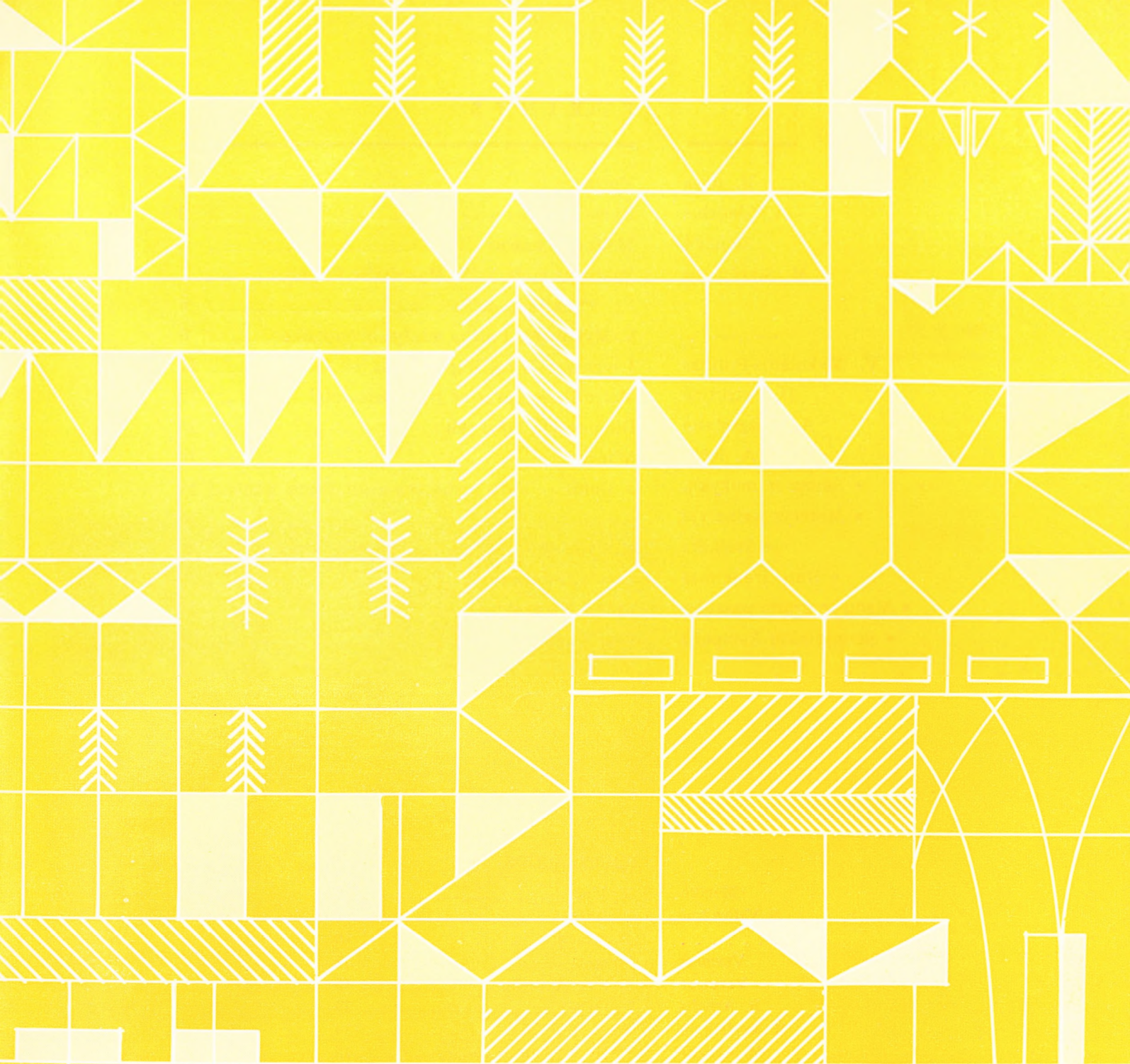

LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS

3 1968
GEGUŽIS
BIRŽELIS

moteris

T U R I N Y S

R. Rasa	Motina	2
A. Giedrius	Kurie primena (eil.)	3
Žemaitė	Motinėlės ašaros	4
M. Slavėnienė	Sukilėlės moterys V. Mykolaičio-Putino "Sukilėliuose"	6
— „ —	V. Mykolaičio-Putino mintys ir nuotaikos	9
V. Mykolaitis-Putinas	Į šventąją Žemę; Rūpintojėlis (eil.)	11
D. Petrutytė	Motiniškumo prasmė ir jo uždaviniai	12
A. Prižgintaitė	Dienoraščio lapai (eil.)	15
A. Rūta	Mimoza	16
• Šeima ir mokykla	J. Gobis — Vyrų ir moterų mentaliteto niuansai	17
• Moterys pasaulyje		18
• Sveikata	E. Vydienė — Šis tas apie nugaros skausmus	20
• Buto įrengimas	Veda A. Šarūnienė	23
• Madų ir grožio pasaulis	Veda I. Kairienė	24
• Šeimininkių kampelis	Veda L. Murauskienė	26

ILIUSTRACIJOS

Murillo	Madona	1
S. Valiuvienė	Piešinys	2
. . . . .	Iliustracijos	3
Vermeer	Mezgėja	12
Vermeer	Moteris su ąsočiu	13
R. Arbaitė	Pelikanas	14
R. Vertalkytė	Jūros žirgeliai	14
R. Arbaitė	Cirko akrobatai	15
O. Šablauskienė	Transition	16

"M O T E R I S" LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS 1968 m. Nr. 3(63)

Redakcinė Kolegija

Redaktorės: Z. Daugvainienė ir N. Kulpavičienė.

Skyrius veda: I Kairienė, E. Krikščiūnienė, L. Murauskienė, A. Šarūnienė.

Administratorė: B. Pabedinskienė.

LEIDŽIA KANADOS LIETUVIŲ KATALIKIŲ MOTERŲ DRAUGIJA

Redakcijos ir administracijos adresas: 1011 College Str., Toronto 4, Ont. Kanada. Spaudė "Žiburių" spaudos b-vė, Toronto, Ont. Prenumerata metams $5.00. Viršelis ir meno - techn. red. N. Kulpavičienė.

Jei nėra kitaip susitarta, gautąją medžiagą, kaip straipsnius, nuotraukas ir kt. redakcija negrąžina ir taiso bei tvarko savo nuožiūra.

"MOTERIS" Lithuanian Women's Magazine. 1968 m. Nr. 3 (63) Printed by "The Lights" Printing and Publishing Co. Limited in Toronto.

moteris

1968 Nr. 3 (63)

MADONA

MURILLO

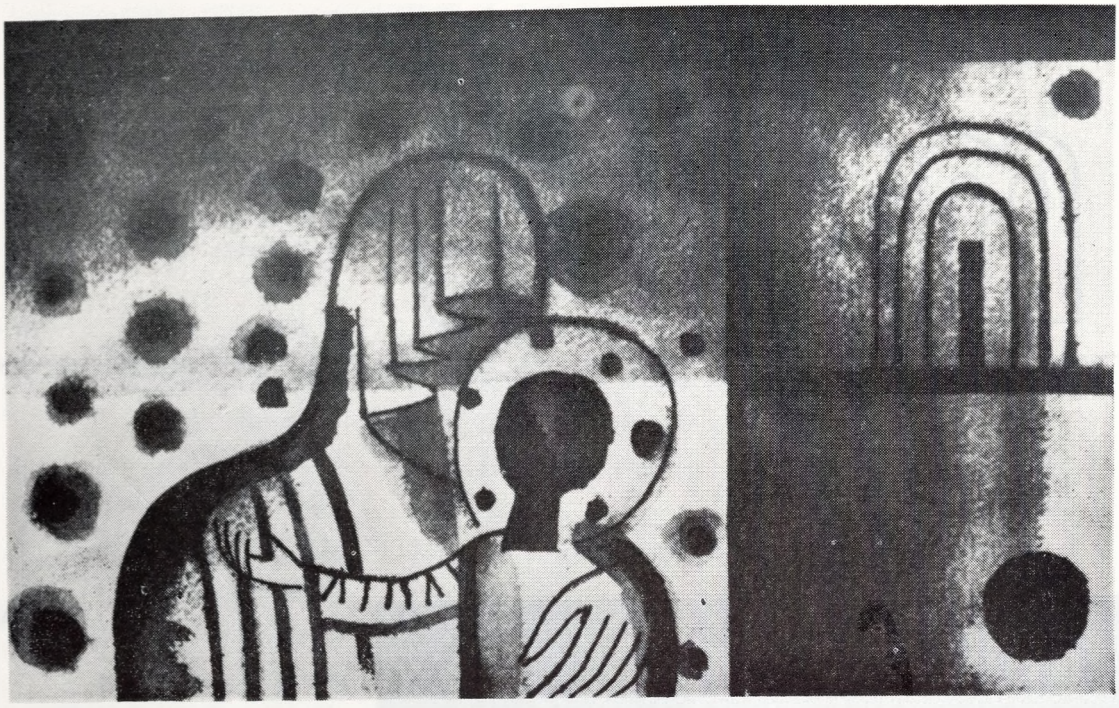

S. VALIUVIENĖ PIEŠINYS

MOTINA

Saulė savo auksinėmis varsomis nudažo pasaulį, šiltais spinduliais sudaigina augmeniją, po ilgo žiemos miego pažadina žemę gyvenimui ir pralinksmina žmogaus širdį.

Tokia jos paskirtis.

Panašią paskirtį turi ir motina: Ji suteikia vaikui gyvybę, savo meile brandina jį gyvenimui ir ieško jam laimės pasaulyje.

Kiek džiaugsmo toje paskirtyje! Ar gali kas prilygti pirmajam kūdikio šypsniui? Ar gali kas susilyginti su skambiu jo juoku? Ar gali kas atnešti daugiau laimės kaip švelnios jo rankytės apie motinos kaklą?

Tiesa, būna valandos, tamsios ir karčios, kai nemigo naktimis širdis dreba iš baimės budint prie sergančio sūnaus. Bet kas galvoja apie tas valandas, kai pakilęs iš ligos patalo jis tauška kulnimis ant išblizgintų grindų, negailestingai trypia tik sudygusią žolę, o jo balsas skamba visuose kampuose išdykusiu džiaugsmu. Motinos širdyje jis aidi neapsakoma laime...

Kai ateina pirmasis persiskyrimas ir sūnus su knyga rankose išeina į mokyklą, šalia nuogąsčio, kad jis jau apleidžia namus, kyla ir pasididžiavimas — tai mano sūnus žengia į gyvenimą! Jis žengia sveikas, stiprus, augintas meilėje ir lydimas rūpestingo žvilgsnio. Tas žvilgsnis kartais apsiblausia, kai grįžta sukruvintais keliais, suplėšytu švarku ar su rašteliu, kad mokytojas nori matyti tėvus, bet kas prisimena tas dienas, kai dviguboje jaunuolių eilėje žygiuoja ir jis, su plokščia kepure, nuo kurios kabo geltonas kutosas, su plačia mėlyna toga ir brandos atestatu rankose! Motinos širdis virpa džiaugsmu, kokiu, atrodo, virpėjo nuo pirmos jo dienos žemėje. Nes praeityje prisimenama tik džiaugsmas.

Atslenka ir diena, kai sūnus grįžta ne vienas, atsiveda mergaitę. Ji jauna, šviesi, graži... Ir vėl kyla nerimas ir baimė, nes jis dar jaunas, nesubrendęs, jam reikia mokslo ir išminties, be kurios gyvenimas bus sunkus ir negailestingas.

Bet jaunos širdys nepastovios, jaunutė meilė netikra, ji kaip paukštis laukuose — atskrenda ir vėl nutolsta. Ir motina didžiuojasi sūnumi, nes jis vėl dirba, mokosi ir brėsta į vyrus, kurie valdys pasaulį.

Kiek džiaugsmo žemėje, kai diena iš dienos ji stebi ir mato, kaip iš kūdikio auga žmogus, kilnus ir gražus, nes jis jos sūnus! Jis visada bus kilnus ir gražus, nes šalia meilės motinos širdyje įsišaknijusi ir viltis. Ji netiki, kad išėjęs į karo lauką jis daugiau negrįš ir šalia baimės, kuri užgniaužia kvapą ir stingdo gyslose kraują, šalia tos žvėriškos baimės visada yra viltis, be kurios širdis seniai būtų nustojusi plakusi.

O kai vieną dieną ateina žinia, kad sūnus žuvęs, gyvenimas sustoja. Nors žemė dar sukasi, saulė šiltais spinduliais žadina pasaulį, nors širdis dusliai daužosi, lyg paukštis narve, gyvenimas, kuris nešė džiaugsmą ir laimę, sustingsta drauge su sūnaus širdimi. Lieka tik baisi tuštuma.

Bet kai iš skausmo pabalusios lūpos pagaliau ištaria pirmuosius maldos žodžius, išverktos akys žvelgia į ateities tolius, į amžinybę, širdis suvirpa viltimi, nes žino, kad meilė nemiršta su kūnu. Ir ateities amžinasis džiaugsmas nutildo skausmą, bejėgį prieš motinos meilę, kuri yra jos paskirtis ne tik šiai dienai, bet amžinai.

Renė Rasa

A. GIEDRIUS

KURIE PRIMENA

Kryžių kryžiai.
Tūkstančiai vėliavėlių.
Tūkstančiai vardų,
tūkstančiai akmenyje įrašytų vyrų,
kurie kovojo už savo žemę,
kurie kovojo už savo tautą,
už laukų derlių,
už fabrikų našumą,
už mokslo pažangą,
už tautos sveikatą,
už brolių ir vaikų ateitį,
už seserų ir žmonų šlovę,
už tėvų poilsį ir ramybę

Kryžių kryžiai.
Tūkstančiai vėliavėlių,
tūkstančiai vardų,
kurie primena —
sunkius tėvų atodūsius,
skaudžias motinų ir žmonų raudas,
graudų seserų ir vaikų verksmą,
brolių nerimą.

Kietame akmenyje — vardų vardai,
kurie primena mums,
kad mes — gyvi,
kad mes apsaugoti.

Kapų platybėse — kryžių kryžiai
tūkstančiai vėliavėlių,
kurios patyliai plazda:
Meilės, meilės!...

Ir mirė jie,
kad išdidę plačių šalių valdovai —
kietos širdies,
kad pilni puikybės,
kad jie paniekino Meilės įstatymą,
kad jie leidžia savo įstatymus,
kurie skelbia neapykantą ir sunaikinimą.

1967. XII. 20

MOTINĖLĖS AŠAROS

ŽEMAITĖ

Didžiausiame trobesyje, augštu zomatu apmūrytame, geležimis apkaustytais langais, yra mažas kambarėlis. Langelis jo mažiausias, įdubęs storiausioje sienoje, dargi užkaustytas, vos tik praleidžia truputėlį šviesos, saulės niekados. Keturios sienos plikos, storiausio mūro, pro kurias joks balsas neprasimuša; grindys akmeninės, drėgnos; suolelis lentinis kertėje, su pluoštu šiaudų, lovos vietoje — gulykla. Vienoje sienoje tvirčiausios durys su milžiniškais užraktais. Ramumas neapsakomas, net ausys cypia. Urbelių Jonukas, daktaras, toje cypėje užrakintas, kenčia jau antri metai. Jaunas dar, matyti, tvirtas buvęs vyras, bet dabar labai suvytęs — akys įdubusios, veidas išbyškęs, nosis ištįsusi, kaktoje rukšlos susimėčiusios, parudavusi barzda jau apžėlusi, kurioje pirm laiko sidabriniai plaukai švituliuoja. Rankos pajuodusios ir sudžiūvusios, net kaulus ir gyslas gali suskaityti. Drabužiai ant jo nugaros kaip ant gembės sukabinti. Cypėje jisai turi gražaus laiko — be jokio darbelio per dienų dienas... Maža teatskiria, kas diena, kas naktis. Visokios mintys plaukia per galvą. Visoki skausmai kas valanda varžo jam širdį. O koks baisumas tokio gyvenimo! Būti gyvam palaidotam, užrakintam, atskirtam nuo tėvų, genčių, draugų ir mylimųjų per tiek laiko! Laimė, kad dar protas jam nesusimaišė...

Tankiai jo ašaros maišėsi po kojų su akmenų rasa. Šimtą sykių bevelytų numirti ir žemėje kirmyti, negu tokias kančias kentėti. Durys storiausios — nei su galva pramušti, nei nieko prisišaukti. Niekur pagalbos, niekur paguodos, nei jokios žinios nuo mylimųjų!

Jeigu kuomet suskambėjo raktai, sugirgždėjo baisūs uždarai, vėrėsi durys, tai jau Jonukas lig laiku žinojo, jog jam reikės stoti baisios vyresnybės akyse, kuri be jokio pasigailėjimo kankins jį baisiausiais tardymais, duos įvairius klausimus, painios sakinius, gaudys žodžius, kad tik galėtų išgauti nuo jo kokį išdavimą ar apskundimą savo draugų ar pažįstamų. Turės kaip ugnies dabotis išsitarti kokį žodį, kurį galėtų vyresnybė savaip suprasti. Turės pakelti jų perveriamus žiūrėjimus, išgirsti pasityčiojamus sakinius, nukentėti išjuokimus ir paniekinimus. Kol durys atsiverdavo ir sargas apskelbdavo reikalą, Jonukas jau visa ką sugalvodavo.

Dabar keletą dienų atgal gavo žinią, kad jau jį į pat gelmę, į patį Rusijos kraštą išvarys. Sėdi ant savo gulyklos, rankomis pasirėmęs galvą, per kurią mintys, kaip jūros vilnys plaukia.

Akyse jam stojo Grimzeliai, jų pievos, jų dirvos, kur, mažas būdamas, su kitais vaikais bėginėjo, šokinėjo. Mato savo kiemelį nušluotą, po langais daržėlį, sulinkusią trobelę, kurioje tatulėliai gyvena. Kiekviena kertelė, kiekvienas daiktelis, — lovelė, kurioje su broliuku dviese gulėjo, kėdelė, kuria su vaikais varžėsi, paveikslėlis, prieš kurį motušėlė poterėlius kalbino —

viskas, rodos, gyvai stovi akyse. Patvoriais — medeliai, po kuriuos laipiojo, sodelyje vaisiai, kuriuos pasislėpdamas skynė — tarytum lapai jų prie pat ausų šnabžda... Rodos, girdi tatulėlių ginčą: kaip tetušis nenori Jonuko į mokslą leisti, pyksta, liepia kiaules ganyti. Motušėlė piktuoju barasi ir geruoju prašo verkdama, garbstydama, įkalbauja, lakštuoja, kol tik tetušis neapsikęsdamas liepia į kelią taisytis...

Miestelyje mokslas, draugijos, pamaršino kiek namus. Bet parvažiavęs į vaišes, Jonelis skuba kuo veikiausiai apibėgti, apžiūrėti visas kerteles, visus medelius, visas mylimąsias vieteles, — rodos, kiekvienas pašalėlis, daiktelis, medelis šaukte šaukia, traukte traukia prie savęs. Atminė, kaip jam smagu buvo, važiuojant namo, iš tolo išvysti dūmus, paskui stogus savo sodos; arčiau išskirti kiekvieną trobesį, išgirsti šunų lojimą, gaidžio balsą, svirties girgždesį; pasisukus į soda, išvysti pažįstamus veidus, kiemelyje pasveikinti laukiančią motušę ir pasitinkančias seseles!...

Kaip jis tuomet visus begalo mylėjo ir dideliai mylimas buvo!...

Su Jonelio amžiumi augo sykiu ir jo ta meilė: juo ilgiau mokėsi, juo didžiau ėmė mylėti savo tėvynę, savo gimtinį kraštą ir visus vargstančius jo gyventojus.

Stojęs į augštesnį mokslą, apsirinko mediciną, manydamas, jog tuo tapęs turės progos neturtėlius šelpti, nešdamas jiems pagalbą ligose ir nesveikatose; per tai galės prisiartinti prie jų, šiek tiek juos šviesti, duodamas gerų patarimų!...

Atsiminė aiškiai, kiek tokių jo draugų buvo, su kuriais nieko daugiau nesvajodavo, kaip tik apie pagerinimą būvio neturtėlių, vargstančių tėvynėje. Kokios gražios mintys, kokie puikūs sumanymai kilo jų galvose! Kaip karštai ir jausmingai pasakojo vienas antram, kokiais keliais platinti švietimą, kokiu būdu aiškinti jiem jų padėjimą, kaip nurodyti, kas juos skaudžia, kas spaudžia, kaip išaiškinti, ko jiem trūksta; nurodyti kelius, kaip gintis nuo prispaudėjų, kaip pergalėti priešininkus, kaip jiems pagelbėti nusimesti jungą nuo sprando ir pančius nuo kojų. Tvirtai jie tikėjosi visas kliūtis pergalėsią, visus priešininkus kojomis suminsią...

Minėjo, kaip jis su draugais širdingai prižadėjo vienybėje turėtis ir kiekviename pavojuje vienas kitam ranką paduoti — nors galvą ir gyvybę už teisybę padėti reikėtų.

— Kurgi dingo tie mano širdingieji? — galvojo Jonelis. — Vieną džiova numarino, kitą nedorėliai nukankino, kitas savo noru į Rusiją išsikraustė, dar kitas — čia pat savo makšną kemša, — nė vieno nebeliko, išnyko visi kaip žydo bitės!...

Pabaigęs mokslą, apsigyveno mažame miestelyje. Kiek teko naujų pažinčių padaryti, kokių širdingų ir turtingų draugų atsirado!

— Mylėjo mane, gyrė, įmanę, rodos, būtų ant rankų nešioję, žadėjo už mane, jeigu prireiktų, visą savo turtą paaukoti... Kame dabar?... Vilkas vieną avį pagavo, kitos be atžvilgio išlakstė... Nuo vargdienių kiek palaiminimų, kiek maldos girdėjau, kiekvienas iš jų žadėjo ligi amžiaus galo nepamiršti. Vienas vienintelis džiūvau tiek laiko, be jokios žinios!... Knygelės mano išdalytos, laikraščiai paleisti, mano žodžiai jiems į ausis įkalti, ar padarė kokį vaisių? Ar pažadino bent vieną protą, ar sukrutino širdį?...

Taisiau žemę, rinkau sėklą, sėjau, kur pakliūk, neskirdamas dirvos... Žadėjau dygstančius diegus auginti, brandyti, prakaitu ir savo krauju laistyti, jų vaisiais penėti savo vargstančius brolius. Svajojau apie gerovę; mintimis laksčiau padangėmis... Šokosi neprieteliai, kirto man sparnus, surišo rankas, supančiojo kojas, užvėrė skylėje atskirtą nuo gyvųjų, tikėdamos man smegenis išdžiovinsią... Berods sumaišė ir sutrukdė mano darbą, bet protas sveikas tebėra... Jaučia mano širdis, kad tėvynė atgydama ir krutėdama atsibus ir nebeužmigs daugiau!...

* * *

Laukta besulaukta. Išaušo jau sekmadienis, paskirtas Jonelio išleidimui. Visa giminė: tėveliai abudu, Veronė, ir Petronė su vyru atvažiavo. Kelyje užpuolė lietus, pristojo kumelės. Vos tik suspėjo atvažiuoti prieš aušrą į Šiaulių miestą. Visas miestas tebemiega — nėra kur dingti. Visi pavargę, be miego, sušalę, kužda, dreba, širdis pati virpa. Patys vežimuose susirietę kenčia.

Auštant dienelė šalta ir miglota, saulelė išblyškusi tekėdama pasiveizėjo ir vėl pasislėpė.

Viena bobelė šliaužia link bažnyčios. Varpai sudejavo poteriams.

Mūsų pakeleiviai ėmė dairytis, be negalės gauti kame pasišildyti.

Saulė jau iškilo — migla nukrito ir išnyko, nebeužstoja jos, — šviečia aiškiai, bet vėjas šaltas, požemiais lakstydamas, nublaško visą šilimą.

Mieste žmonės sujudo: vaikščiojo, bėginėjo, vienas kitą pralenkdami, į visas šalis skubėjo — vis su reikalais.

* * *

Po valandos du vežimai po vienas antro trinkėjo miesto grindimu vagzalo link. Kumelės paraišdamos, galvas nuleidusios, vos vilkosi. Dvi moteriškos, jaunosios, pėsčios ėjo greta su vyrais, o senelė motinėlė, apsikrovusi ryšeliais, sėdėjo viduryje vežimo.

Geležinkelyje — ne kaip mieste. Kambariai didžiausi, sušnekus skamba. Kada-ne-kada pereina koks žvaigždėtas žmogelis — kelio sargas.

Vežimai ėmė tarškėti, privažiavo ponybės, pritvino daug žmonių: žydų, žydžių su maišeliais, ryšeliais. Dėliojasi pasieniais lauke ir po vidų Suskambino už durų skambalą, viduje sustojo žmonės pasienyje į eilę.

Varpelis vėl suskambėjo; žandarai sušuko saugotis.

Tu, tu, tu, tu! užvažiavo ir sustojo vagonai — puikūs, blizgą, su langais.

Kaipgi nesujus žmonės, kaip skruzdėlės po lietaus, su visokiais ryšulėliais, krepšeliais priešų priešais lakstyti! Vieni lipo laukan, kiti lipo į vagonus. Šauksmas, blerbėjimas, stumdymas, bildesys. Mūsų pakeleiviams ir galvos sumišo; neįmano, nei kur, nei į ką žiūrėti, truputį ir apie Jonelį primiršo, žiopso tik ir dairosi į visas šalis.

Taip besižvalgant, tik džingu, džingu, džingu, kareiviai su durtuvais pro šalį eina. Petronė žvilgt — Jonelis tarpe! Gal būtų jo nepažinusi, nes buvo užsiauginęs didelę barzdą, bet jis pats eidamas pro šalį sušuko: "Mamaitė mano!" — ištiesė rankas, norėjo priklaupti... Veronė puolė prie jo; bet kareiviai ją pastūmė, o Jonelį nugrūdo toliau. Motinėlė ir Petronė klupdamos puolė paskui; žmonės stumdosi, maišosi, Jos visos, ryšulius palikusios, bėga skuba šaukdamos... Pamatė tik, kad lipdamas į vagoną dar atsiveizėjo, lipo, puolė ir jos paskui, bet kareivis, nustūmęs jas, uždaužė duris...

Motinėlė parkrito ant žemės, per ašaras nieko nebematė, tik girdėjo, kad baisiai sušvilpė... Mašina nudundėjo...

SUKILĖLĖS MOTERYS V. MYKOLAIČIO-PUTINO "SUKILĖLIUOSE

M. SLAVĖNIENĖ

"Sukilėlių" autorius savo veikalui, kuris, deja, liko neužbaigtas, duoda trumpą apibrėžimą — "Kovų dėl žemės ir laisvės vaizdai". Taigi šiame beletristiniame kūrinyje, kuriam medžiaga imta iš istorinių įvykių, nerandame didelės veikėjų intrygos ir didelės veiksmo įtampos. Sukilėlių vyriausias herojus — tai gaivalingoji lietuvių tautos priespaudą kenčianti dvasia, o veikalo veiksmas — tos dvasios pastangos nusimesti vergijos jungą ir išsiveržti į laisvę, būti sau žmogumi, siekti buitinės gerovės. Liaudies žmogui šios buitinės gerovės pagrindu yra, be abejo, žemė, nuosava žemė. Todėl ir sukilimo judėjimo vaizdus V. Mykolaitis-Putinas pradeda nuo liaudies, nuo kaimo, nuo santykių kaimo su dvaru. O dvaro tuometinė egzistencija buvo paremta baudžiava. Baudžiauninkui nebuvo pripažįstamos pilnutinio žmogaus egzistencinės teisės, jis buvo laikomas žemesniuoju tvariniu, dažnai žemiau naminio gyvulio.

Kiekvienas žmogus gimsta būti laisvu ir kiekvienos tautos egzistencijos pagrindas — taip pat tik laisvė. "Sukilėliuose" laisvės siekimas ir kovos dėl jos yra pagrindinis veiksmas, apjungtas kruvinais vaizdais. To veiksmo vyriausias inspiratorius ir baudžiauninkų maištingosios dvasios kėlėjas — yra mums iš istorijos gerai pažįstamasis kunigas Antanas Mackevičius, buvęs Krekenavos vikaras ir Paberžės filialista. Šių apylinkių baudžiauninkus Mackevičius ir įtraukia pirmutinius į sukilimo bruzdėjimą, į kovą dėl laisvės ir žemės.

Amžių bėgyje, Lietuvai kovojant su savo priešais, į tas kovas randame įjungtų ir moterų. Mirga ir Gražina yra daugiau legendariniai vardai, Emilija Pleterytė yra tikra karžygė, — lietuviškoji Orleano Mergelė — drąsiai vadovavusi 1861 metų sukilėliams ir žuvusi didvyrės mirtimi.

O kiek karžygių lietuvių moterų rasime po II Pasaulinio Karo partizaninėse kovose su komunistais?

Įdomu nors trumpai peržvelgti V. Mykolaičio-Putino "Sukilėliuose" randamas moteris, kurios, daugiau ar mažiau buvo prisidėjusios prie 1863 metų sukilimo.

Pradžioje veikalo, kalbant bendrai apie lietuves, jos charakterizuojamos kaip sumanios, apsukrios, rimtos, ryžtingos ir veiklios moterys. Tokios yra ir Bagynų dvaro baudžiauninkės Onutė ir Genė Balsytės — geros dainininkės , puikių aštuonyčių rankšluosčių audėjėlės, sugebą palaikyti tautinius ryšius su tuometiniu rašytoju, patriotinės dvasios žadintoju — Mikalojum Akelaičiu.

Visų, o ypač jaunų baudžiauninkių, pabaisa buvo dvarininkas Skrodskis — žiaurus ištvirkėlis. Jis beištekančias merginas reikalauja ateiti pas jį "susipažinti su žmonos pareigomis". Nepaklusniąsias skaudžiai išplakdavo rykštėmis. Daug motinų dejonių, daug jaunamarčių ašarų išlieta dėl šio nedorėlio biaurių užmačių. Atkaklioji Bagdonų Ievutė, pasižadėjusi savo mylimam berneliui Pranaičiui, Skrodskio neįveikta, iškankinta plakimo rykštėmis, palaužta baudžiauninkės dalios, puola į paties Skrodskio šulinį ir prisigirdo. Ši baisi nekaltos mergaitės gyvybės auka atsiliepia kerštu ponui Ievutės mylimojo ir jo draugų širdyse, paskatina sukilimo veiksmams. Baudžiauninkų sąmonėje bręsta sukilėlių dvasia, dvasia vedanti į kovą už laisvę, už žmogiškąsias teises.

Katrytė Kedulytė. Vieną kartą beslampinėjančio po baudžiauninkų kaimą, Skrodskio akis užkliūva už vienos ypatingai gražios mergaitės — Katrytės Kedulytės: "Pirmoje moterų būrio eilėje stovėjo Kedulių Katrė. Vienplaukė, mėlynakė, su geltonų kasų vainiku, nustebusi ir nusigandus, rankomis prispaudusi prie krūtinės nusmukusios skarelės kampus, ji buvo nuostabiai graži ir patraukliai išsiskirianti iš to viso senyvų moterų būrio", pasakoja Putinas. Katrytė, sugavusi į save atkreiptą pono gašlų žvilgsnį, išsigando. Tai pastebėjęs

jos mylimasis Petras Balsys — tvirtas ir narsus, su basliu rankoje, pridengia Katrytę nuo pono akių. Į Petro įspėjimą lenktis pono, Katrytė drąsiai atsako:

— Kad jis nesulauktų! Aš jam akis iškabinčiau, nosį sugurinčiau!

Tačiau, kai Skrodskio prievaizda Pšemickis Katrytės tėvams įgiria dvarą ir poną, pareikšdamas, kad ponas norėtų Katrytę turėti savo dukters Jadvygos kambarine, kad ji gausianti nemažą algą, Katrytės tėvams panūsta savo dukterį matyti dvaro rūmuose. Juk tai garbė, pasididžiavimas prieš kitus baudžiauninkus, o ir pinigėlių gauti saujelę ne pro šalį... Tėvas pradeda lenkti Katrytę eiti į dvarą.

Baudžiauninkių moterų skriaudos, ašaros ir aimanos jautriu atgarsiu reflekšuojasi sukilimo nuotaikose, vyrams skatinimu greičiau veikti. Ievutės tragedija gilia žaizda įsirėžė Pranaičio širdyje, o Katrytės priverstinas stūmimas į Skrodskio rūmus kelia Balsių Petro kerštą.

Katrytė sužinojusi, kad dvare yra ir daugiau ponui nepalankių žmonių (vežėjas Pranciškus, buvusi kambarinė Agota, o ir paties pono dukra Jadvyga, kuriai Katrytė turi būti kambarine) susitaiko su mintimi, kad į dvarą reikia eiti. "Ką padarysi! Jeigu jau taip reikia, ji pasiryš. Bet ji bus atsargi, narsi ir atkakli. Pavojui ištikus ji kovos visomis savo jėgomis, kaip Bagdonų Ievutė. Ji sveika ir stipri. Tegu ir ponas, bet ji pasiryžusi, jei reiks, jam akis iškabinti, nors jai būtų skirtas Bagdonų Ievutės likimas". (I t., 241 p.). O ir skriaudžiamųjų baudžiauninkų didysis užtarėjas ir sukilimo kurstytojas kun. A. Mackevičius, atvykęs į dvarą Skrodskiui nedviprasmiškai pagrąso: "Ar aš galėjau tylėti, kai tamsta, ponas Skrodski, prievartavai mergaites ir moteris?- Pereitą rudenį viena dėl to nusižudė. Dabar aš kreipiuosi į poną juristą: ką sako apie tai teisė ir įstatymai? Aš į teismą nesikreipiau, nes žinojau, kad šio krašto teismuose teisybės veltui ieškotum. Aš pats padariau tamstai, ponas Skrodski, teismą, didžiulei žmonių miniai klausant. Aš tamstą iškeikiau vardan visų dieviškos ir žmogiškos teisybės dėsnių". (I, 245 p.).

Buvusioji kambarinė, Agota, kurios vietą dabar turės užimti Katriutė, prisiminimais pereina savo jaunystės sunkiu paniekos keliu. Ji taip pat, buvusi jauna ir graži, tapusi pono geidulių auka, ir čia, dvare, visas jos gyvenimas buvo sunaikintas. Dabar, Katrytei užimant jos vietą, ji imsis visų priemonių, kad ponas Skrodskis Katrytės į savo spąstus neįtrauktų. Agota ryžtasi paimti tą geltonkasę merginą į savo globą, kad ji išneštų iš šio liūno savo jaunystę į šviesesnį, gražesnį gyvenimą. Agota žino kaip ją išgelbėti. Parvažiuos panelė, tada ji pradės veikti.

Taip gūvesnės, aktyvesnės baudžiauninkės moterys pradeda telkti ir savo pasipriešinimo jėgas, sukilėliškų tendencijų vedinos. Savo aktyviu judėjimu jos jungiasi kartu su vyrais į bendrąsias baudžiavos jungo nusikratymo nuotaikas, stoja į platų laisvės kovų frontą.

Katrytę pradėjusią tarnauti dvare, Agota tikrai paima savo griežton priežiūrin, tikriau — apsaugon nuo pono nedorų kėslų. Agotos gudrumu tampa suardytos bevelik visos progos ponui sutikti Katrytę vieną. O Agota Katrytę ir aprengia taip, kad ji netenka didelės dalies savo žavumo. Pagaliau Skrodskio niekšiškas svajones energingai sudaužo pati Katrytė — pono užpulta, savo atsparia dvasia ir kieta energija išsigelbsti iš biauraus meilikavimosi veiksmų, poną palikdama su sugrūsta, kraujuojančia nosimi.

Pana Jadvyga. Iš Varšuvos parvažiuoja į dvarą vasaros atostogoms Skrodskio mylimoji dukra Jadvyga. Kai tėvas, sveikindamasis su ja, apsidžiaugia, kad ji dar prieš tamsą suspėjusi pasiekti namus, nes tamsoje baudžiauninkai galėję padaryti ką nors pikta, duktė atsako: "Bijotis kaimiečių?! Tai puikiausi žmonės!" Taip atsakydama Jadvyga pabrėžia tėvui, kad ji baudžiauninkus jau kitaip traktuoja, kad jie jai yra žmonės. Šio žmoniškumo jausmo vedina Jadvyga pradeda veikti prieš tėvą, prisideda prie sukilimo judėjimo. Ji į tėviškę grįžo gerai susipažinusi su prieš tai vykusiu lenkų sukilimu, persiėmusi sukilėlių idėjomis, net pati dalyvavusi Varšuvos manifestacijose.

Po dvejų metų nebuvimo tėviškėje, Jadvygai parūpo nuodugniau patyrinėti savo tėvo santykius su baudžiauninkais. Deja, ji greit susiduria su skaudžia tikrove — su neseniai įvykusiais dvare baudžiauninkų žiauriais plakimais, įsakytais jos tėvo. O sužinojusi apie tėvo elgesį su jaunomis moterimis, Jadvyga tiesiai jam į akis išdrožia: "Tu savo baudžiauninkus laikai vergų vietoje! Negana to — dar žandarus ir dragūnus kvietiesi į pagalbą! O tavo elgesys su mergaitėmis! Gėda, gėda, gėda! (I, 300 p.). Jadvyga įsikarščiavusi pokalbyje su tėvu, jau stato konkrečius jam reikalavimus: Pirmiausia baik su kaimiečiais visus kivirčus, sudaryk sutartis dėl žemės išpirkimo palankiausiomis sąlygomis, aprūpink tarnus, paleisk kambarinę ir leisk jai tekėti už ko ji nori. Remk kuo galėdamas revoliucinį judėjimą". (I, v00 p.). Tačiau ši Jadvygos apeliacija neranda atgarsio tėvo sieloje. "Nusileisti chlopams? Niekados! Atleisti Katrę? Kam?" Atsirado praraja tarp dukters ir tėvo. Jadvyga matydama geruoju tėvo nepaveiksianti, "užsidariusi savo

kambaryje, galvojo kaip jai toliau elgtis, ką daryti". Ji jaučiasi esanti sukilėlė, revoliucionierė, patriotė. Reikia išeiti į atviros kovos lauką, reikia susidaryti apgalvotą veikimo planą. Ir ji šį planą išsibrėžia: Artimiausiu laiku ji susipažinsianti su veiklesniaisiais šios apylinkės žmonėmis. Ji dar sykį atlankysianti poną Survilą ir sužinosianti, kada parvažiuos iš Peterburgo jo sūnus Viktoras. Be to, Pranciškus jai minėjo apie įdomų pono Survilos liokajų Steponą. Paberžėje ji atsilankysianti pas ponus Šilingus ir kunigą Mackevičių, kurio, sako, taip nekenčiąs jos tėvas" (I. 302 p..).

Jadvyga atvyksta į kapus, kur kun. Mackevičius laidoja jos tėvo iškviestų kazokų mirtinai nuplaktą baudžiauninką Daubarą. Ji nerimastaudama laukia kun. Mackevičiaus pamokslo, nes žino, jį visada panaudojant tokias progas kurstymui prieš ponus, inspiruojant sukilimą. Ji nori pati sužinoti viską apie baudžiauninkų skriaudas ir drąsiai pažvelgti teisybei į akis. Taip, Mackevičius žiūrėjo į ją — aštriai, skrodžiančiai, ligi pat jos sielos dugno įsiskverbdamas. Jadvyga sutelkė visas savo jėgas, norėdama atlaikyti tą žvilgsnį ir duoti kunigui suprasti, jog ji nepritaria tėvui ir kenčia dėl visa to, kas yra atsitikę. Jau vien tik jos buvimas čia, kapinėse, turėtų tą įrodyti. Ir ji pajuto, kad kunigas ją suprato. Ji pajuto tai iš jo akių, iš jo veido, iš jo rankos mosto. ... Ji jautėsi pailsusi, bet kartu ir sustiprėjusi savo pasiryžimu ateinančioj kovoj stoti už kenčiančių išvadavimą" (I, 351).

Tų kenčiančių baudžiauninkų vardan, Jadvyga su Viktoru Survila, nutarę apsivesti, atsisako Skrodskio siūlomo kraitinio palivarko, nes tas palivarkas būtų sudarytas prijungiant kaikurias baudžiauninkų žemes. Tuo atsisakymu Jadvyga ir Viktoras tarsi pabrėžia, kad jie savo ateities gerbūvį negrįs kito žmogaus skriauda.

Malvina Bytautaitė, smulkaus bajoro, neseniai atsikėlusio į Paberžės apylinkę, duktė. Kun. A. Mackevičius tik sutikęs Malviną, tik metęs į ją vieną kitą žvilgsnį gauna įspūdį, kad, greičiausia ši mergina bus palanki sukilimo judėjimui, kad ji bus jo rėmėja. Jis tuojau pramato, kad Malvina bus jam ištikima ir reikalinga pagelbininkė. Kunigui visai nesunku palenkti savo pusėn šią moterį, nes ir ji jau seniai žavisi kun. Mackevičium, jo ugningą, sukilėliška dvasia, ji pati ieško bendradarbiavimo su juo. O Mackevičius moterų prisidėjimą prie sukilimo laiko reikalingu dalyku. Aukotis viešiesiems reikalams moterys labiau yra linkusios negu vyrai. Jų patriotizmas karštesnis ir aktyvesnis. Tai rodo Skrodskytės ir daugelio kitų pavyzdys. "Būtų gera, kad jiedvi veiktų sutartinai" (II dalis, 527 p.)

Malvina savo gilia siela ir tauria asmenybe tampa Mackevičiui tolimesnių jo laisvės žygių įkvėpėja, kovos ryžto kurstytoja, jo dvasine atrama ir jo patarėja.

Kun. A. Mackevičiui, jo vardo dienos proga Malvina, padovanodama jam gražiai išsiuvinėtą "konfederatką" tada mėgiamą nešioti sukilimui pritariančių patriotų — kartu įteikia ir laišką, kurio pabaigoje ji rašo: "Jums teks iškentėti daug vargo ir skausmo ir — baisu pagalvoti—gal būti sužeistam arba pakliūti į priešo rankas. Tada — drįstu manyti — Jums bus reikalinga mylinti širdis, paslaugi ranka. Jau ir dabar, jeigu Jums būtų reikalingas patikimas žmogus kokiam svarbiam uždaviniui atlikti, atsiminkite mane. Aš nepabugsiu nei vargo, nei pavojų man patikėtą žygį atlikti". (II, 531).

Sukilėlių moterų jungtis. Ir Katrytė Kedulytė — baudžiauninko duktė, ir Nastė Pempaitė — grytelninkės duktė (vėliau J. Skrodskytės kambarinė vietoj Katrytės), ir Jadvyga Skrodskytė — tikra aristokratė-dvarininkaitė, ir Malvina Bytautaitė — smulkaus bajorėlio duktė, — visos šios moterys, labai skirtingų luomų ir išsilavinimo, yra jungiamos vieno tikslo — remti didįjį sukilimą, gelbėti žūtbūtinėje kovoje dėl bedalio baudžiauninko laisvės ir žemės.

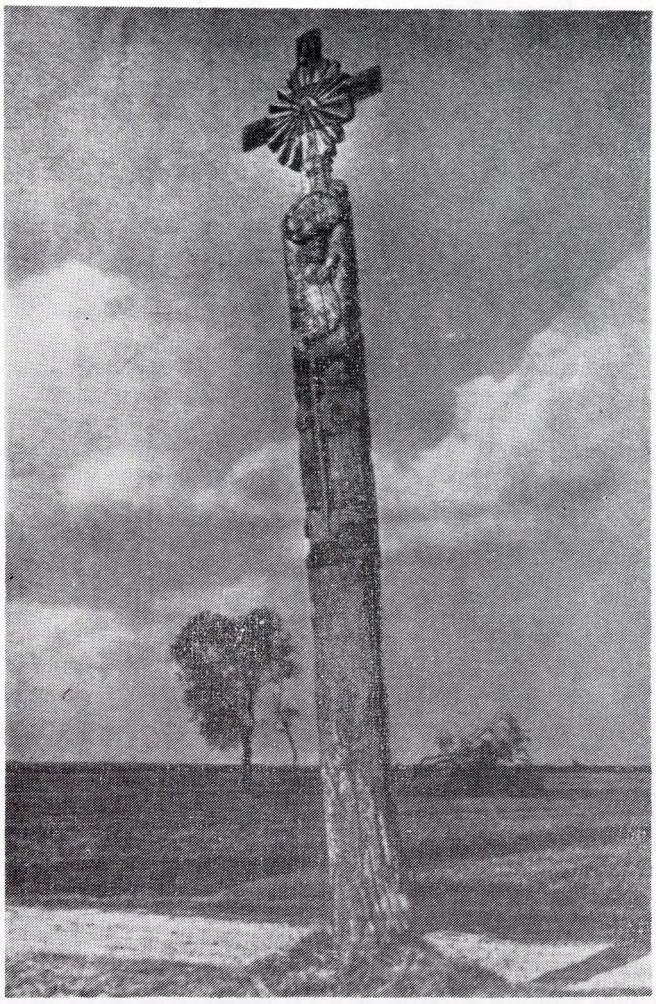

Sukilimui organizuoti moterys, visų pirma, yra nepamainomos ryšininkės. Joms lengviau nei vyrams nulįsti, prieiti ten, kur reikia; raginti ir kviesti vyrus į sukilimą. Taip Nastė pasiunčiama vyrų rinkti į Šilėnų, jos gimtąjį, kaimą. Ji ten ne tik ragina vyrus stoti į sukilimą, bet, išmokusi pati vartoti ginklą, išmoko ir vyrus šaudymo. Jadvyga Skrodskytė padeda Mackevičiui palaikyti ryšius su dideliu sukilimo judintoju Kostu Kalinausku, gyvenančiu Vilniuje. O Nastė, jai patikėtus uždavinius atlieka tikru sukilėlės užsidegimu: "Tad vieną dieną atsikvietęs Nastę, Mackevičius kalbėjo:

— Žiūrėk, Naste, ilgiau laukti nebegalima. Reikia man su savo vyrais traukti į mišką, reikia sukilti. Kaip ten tavo šilėniečiai? Nepabugs. kai juos pašauksiu?

Nastės akyse sublizgėjo kaitrios liepsnelės.

— Nepabugs, kunige! Jie to tik ir laukia. Tik duokite ženklą. (II, 572 p.)

Galvodamas apie Malviną, Mackevičius prieina išvados: "Malvinos jausmai nevers jos atsižadėti sukilimo idealų dėl asmeninės laimės. Mackevičius su slaptu pasigėrėjimu, beveik su pasididžiavimu suvokia, kad Malvinos jausmai, priešingai, trauks ją į ko-

vos sūkurį, nes tie jausmai riša ją prie jo, tos kovos dalyvio ir kurstytojo" (II, 572 p.).

Nastę, puikiai savo uždavinius atlikusią Šilėnų kaime, kun. Mackevičius siunčia toliau — net į Lydiškes — duoti žinią Petrui Balsiui, senam sukilimo entuziastui. "Nastę Mackevičius išleido į Lydiškes, baigiantis vasario mėnesiui. Jis nedavė jai jokio laiško, tik įsakė žodžiu nupasakoti, kad sukilimas jau prasidėjo ir kad atėjo laikas ir jiems, Paberžės ir Surviliškio apylinkių vyrams, stoti su ginklu rankose. Kovo pirmąjį sekmadienį pats Mackevičius ves juos į mišką. Tegul Nastė nupasakoja viską, ką žinanti, tačiau tegul būna atsargi.

— Žiūrėk, Naste, — mokė ją Mackevičius. — Tu esi drąsi, išmintinga ir stipri mergiotė. Būk atsargi. Nebijai tokios kelionės?

— Ką jūs, kunige! Aš mokėsiu ir bėdoj išsisukti. Aš viso ko mačiusi. Dabar jau dienos ilgesnės ir oras atšilo. Jei nenueisiu per vieną dieną, pernakvosiu kokiame kaime. O kam ką sakyti, tai jau aš žinau.

Rytojaus rytą, vos pradėjus aušti, iš Bagynų dvaro išėjo apsimuturiavusi skara mergina, skubiai mindama nakties pašalą ir lazdele daužydama balučių ledą. (II, 573 p.)

Malvina, gi, būdama bajoraitė, galėdama pati visur važinėti tėvo arkliais, yra rūpestinga ginklų ir maisto tiekėja sukilliams. Tik pasirengus kun. Mackevičiui su savo vyrais vykti į mišką, "trečiadienį ji atvažiavo rogelėmis, prisikrovusi visokios mantos. Buvo ten ir baltinių, ir auliniai batai, ir pirštinės, ir kailiniai, ir maisto dalykų — džiuvėsių, kumpio, lašinių". (II, 585 psl.).

Jadvygos Skrodskytės ir Malvinos Bytautaitės rūpesčiu Mackevičiaus vadovaujami sukilėliai aprengiami uniformomis — pilkos milinės, odiniai diržai ir juodos kepurės.

Iš sugrįžusių į Bagynus Malvinos ir Nastės, Jadvyga sužinojo apie sukilėlių didelius vargus ir nesekmes. Meilės balso šaukiama, ji vyksta į Vilnių aplankyti kalėjime uždaryto savo sužadėtinio sukilėlio Viktoro. Čia ji tvirtai pasiryžta savo likimą, nežiūrint koks jis bebūtų, sujungti su Viktoro likimu—už jo ištekėti. Viktoras nuteisiamas 10 metų tremties į Samaros guberniją. Jadvyga, jau kaip jo žmona, vyksta kartu su juo. Jųdviejų vestuvės įvyko nepaprastose aplinkybėse. Štai kokia begaliniai jaudinanti scena: "Generalgubernatorius leidimą tuoktis davė. Liūdnos apeigos turėjo būti atliktos kalėjimo koplyčioje, dalyvaujant patiems artimiesiems. Spėjo atvykti Viktoro tėvai. Sutartą dieną prie kalėjimo koplyčios sustojo karieta, iš kurios išlipo sutuoktuvėms deramu drabužiu su ilgu baltu vualiu apsitaisiusi Jadvyga, ponas Skrodskis, ponai Survilai ir du Skrodskių giminaičiai — pajaunys ir pajaunė. Koplyčioje jie rado jau laukiantį prie altoriaus kunigą. Jadvyga, išblyškusi, kietai sučiaupusi lūpas ir rūsčiai suraukusi antakius, visomis jėgomis stengėsi sulaikyti ašaras. Ponia Survilienė nesivaržydama raudojo. Koplyčioje buvo vėsu ir pritemę. Kiekvienas garsas nejaukiai aidėjo mūro skliautuose.

Po trumpos valandėlės už šoninių durų pasigirdo geležies žvangėjimas, sunkūs žingsniai, spynoje sučirpė raktas, durys sugirgždėjo ir į koplyčią įėjo Viktoras Survila, lydimas dviejų kareivių sargybinių nuogais kardais rankose ir dežuruojantis karininkas. Iš paskos sekęs kareivis uždegė dvi žvakes ant altoriaus. Kunigas užsidėjo stulą. Jaunieji pasisveikino liūdnais šypsniais, tačiau laimės džiaugsmas švietė jų akyse, kai abudu greta sustojo prie altoriaus". (II, 670 p.).

V. MYKOLAIČIO-PUTINO MINTYS IR NUOTAIKOS

I. Išrašas iš V. Mykolaičio-Putino dienoraščio

"1961. II. 22, trečiadienis.

Sausis ir vasaris nuėjo niekais. Sirguliuoju, ir "Sukilėliai" nejuda. Varge mano, ką aš padarysiu, kas iš manęs bus? Niekas nežino, kaip man kartais esti bloga. Aš vos kojas pavelku, vos laikausi nesvirduliavęs. Gydo, leidžia visokius vitaminus, novokainus ir mankšto, o man nuo to viso dar blogiau. Dirbti negaliu, o reikia. Žūt but reikia baigti "Sukilėlius". Ak, kiek jie man prigadino kraujo ir atėmė laiko! Ką kita gal dar ir galėčiau rašyti, bet tas romanas, lyg kokia rakštis, neleidžia nieko kito imtis. Taip viskas ir stovi vietoje. O aš sielvartauju ir kankinuosi. Tie "Sukilėliai" įgriso, karštis atvėso, tema išbluko, vaizduotė nebeveikia. Stačiai nežinau, ką rašyti, kur pakreipti veiksmą, ką turi daryti personažai. Ką tik sugalvoju, viską čia pat sukritikuoju, atmetu. Skaitykis su istorija, skaitykis su ideologija. Gerai dar, kad protarpiais parašiau kiek poezijos. Bet štai jau kuris laikas neišspaudžiu nė vieno eilėraščio. Turiu keletą temų — ir jos tur būt išgaruos be žymės. Kas čia — senatvė ar liga? Ar kažkokia klaiki psichologinė būsena? Kokia jos priežastis? Veltui kapstausi savy ir aplink save."

II. Pora išrašų iš V. Mykolaičio-Putino laiškų, rašytų jo artimiesiems Australijoje

"Tavo laišką gavau balandžio, rodos, pradžioje, o štai jau ir liepos mėn.! O buvau ketinęs tučtuojau Tau parašyti. Sutrukdė besiruošimas pasiųsti kartu ir knygų. Taip tos knygos ir ligšiol tebeguli. O jų prisirinko nemažas pundas. Bet vis tai vyniojamo popieriaus nėra, tai kanapinio špagato nėra. O laikas bėga. Jau dabar matau, kad knygas išsiųsiu tik sugrįžęs į Vilnių, rudenį. Tad rašau vien tik laišką. Knygų tai aš mielai siųsčiau ne tik Jums, bet ir kitiems, nes jos čia pigios — vieni niekai, tik tas mano nerangumas... Tačiau Jūs su siuntiniais neprasidėkite ir daugiau nieko niekam nesiųskite. Ir neklausykite kvailų ir užgaulių kalbų! Visai be reikalo Tu kažką siuntei ir Stasytei. Jie gyvena gana gerai, o tas tuščias malonumas ir pasigyrimas, kad štai gavau iš tetos siuntinėlį, Jums per brangiai kaštuoja. Mūsų giminė plati, kam siųsti, o kam nesiųsti? Nesiųskite niekam! Jų gyvenime siuntinėliai nieko nenusvers. Iš mūsiškių, kam reikia, — padedu aš. Ir padėsiu, tegu tik kreipiasi.

Kaip matai, mes pradėjome vasaroti Kaune. Nuvažiavom į Kačerginę, gal jau netrukus ir pastoviau ten isikursime. Vasarinė dar nebaigta, bet "vasaroti" jau bus galima. Rugpiūtį ketiname praleisti Palangoj — dėl įvairumo. Su mano sveikata, Sesele, nėra visai gerai. Visą žiemą prasirguliavau, nieko negalėjau dirbti, nieko neparašiau. Tiesa, parašiau pluoštą eilėraščių, bet "Sukilėlių" dar nebaigiau ir tolimesnių Raštų tomų spaudai neparuošiau. Aiškios ligos manyje gydytojai

---

* * *

Vinco Mykolaičio-Putino "Sukilėlių" II dalies rašymą nutraukė jo mirtis, šio tomo gal tik įpusėjimo darbe. Kokius uždavinius sukilimo eigoje dar būtų atlikę moterys — liko niekad neatidengiamoje paslaptyje.

* * *

neranda — vis toki bendro pobūdžio negalavimai: sklerozė, cholesterino perteklius, stuburo sukalkėjimas, nervai, kosulys, silpnos kojos, galvos svaigimas medžiagų apykaitos, virškinimo sutrikimai. Gyventi tai dar galima, bet dirbti jau sunku. Tačiau dar nenusimenu. Per vasarą tikiuosi sustiprėti, o rudenį dar prisėsti prie darbo. Savo septyniasdešimtmečiui ketinu paruošti naują eilėraščių rinkinį. Malonu, kad kritika ir skaitytojai paskutiniojo laikotarpio poeziją vertina labai palankiai. Vienas žymus kritikas iš jaunųjų parašė apie mano kūrybą didelę monografiją, kuri netrukus bus atiduota į spaudą.

Ly, baigiantis žiemai, buvo sunegalavusi su širdimi. Tačiau pavasarį sustiprėjo. Daug jėgų jai atima ta statyba Kačerginėje. Kiek ji pribėgioja, prisinervina! Be reikalo mes su ta vasarine prasidėjome! Susigundėme pušyno oru, ramybe. Palanga mano plaučiams ne visai tinkama, o maudytis jūroje jau nebegaliu." (. . .)

Kaunas, 1961. VII. 4.

* * *

"Jūsų laiškas pasiekė mus Kaune, rugsėjo mėn. pradžioje. Vėl aš vėluojuosi atsakyti. Senatvėj laikas bėga pasibaisėtinai greitai. O kad aš gyvenu senatve, tai norom-nenorom reikia sutikti. Jūs ten spėliojate, kaip mes maloniai praleidome vasarą. Deja, nei Jūsų, nei mūsų viltys neišsipildė. Vasara buvo labai bloga, lietinga, ir mes niekur nebuvome išvažiavę. Reikėjo tenkintis Kačerginės pušynu ir tai tik retkarčiais. Užtad ruduo dabar gražus. Kas iš to, kad jau nebe vasarojimo sezonas. Aš sėdžiu Vilniuje, o Ly vis dar laikas nuo laiko vyksta į Kauną ir Kačerginę baigti darbų. O jie dar vis nesibaigia. Šiame laiške siunčiu dvi nuotraukėles, iš kurių turėsite šiokį-tokį supratimą apie tą "Kačerginę". Namas, kaip matote, beveik kaimiškas. Jis atgabentas iš kaimo, iš Ortenzijos tėviškės. Dėl to ir čia vienas galas mūsų, o kitas jos. (. . .)

Labai dėkoju už Raselės nuotraukas. Graži mergytė, greitai auga. Džiugu, kad be to ir gerai mokosi. Antrajai Rasai, taip pat kaip ir Jums vis dar neprisirengiu paruošti knygų siuntinėlio. Iš viso pasidariau labai nejudrus. Mano sveikata ir savijauta, nepaisant visokeriopo gydymo ir priežiūros, deja negerėja. Jokios sunkios ligos gydytojai nesuranda, bet kamuoja mane visa eilė įkyrių negalavimų. Su jais kovoti sunku. Tai beveik neišvengiamas senyvo amžiaus reiškinys, kurio tik retas laimingasis nepatiria. Blogiausia tai, kad krito sugebėjimas dirbti. Mano pradėti ar tai įpusėti darbai taip ir stovi vietoje.

Miela Medži, dėl "Alt. Šešėly" vertimo į anglų kalbą Tu daug galvos nebekvaršink. Dievai jų nematė! Aš ir pats daug kuo esu nepatenkintas. Aš rašiau ne anglams, ne prancūzams, ne vokiečiams, o saviems žmonėms! Vis dėlto malonu pasigirti, kad vertimai, kurie pasirodė, buvo labai gerai priimti. Rusų kalba dvi laidos didžiuliais tiražais, čekų kalba pirmoji laida buvo bematant išpirkta, latvių kalba dvi laidos po 15.000 egz., skaitytojų konferencija su 5 pranešimais, transliacija per radiją. Girdėjau, kad vakaru Vokietijoj išėjo dar viena laida lietuvių kalba. Taigi pasisekimas toks, apie kokį aš nė nesvajojau. (. . .)

Džiaugiamės, kad esate sveiki ir jokie dideli pavojai Jums negresia. Laikykitės, kad galėtume dar pasimatyti."

Vilnius, 1961. X. 21.

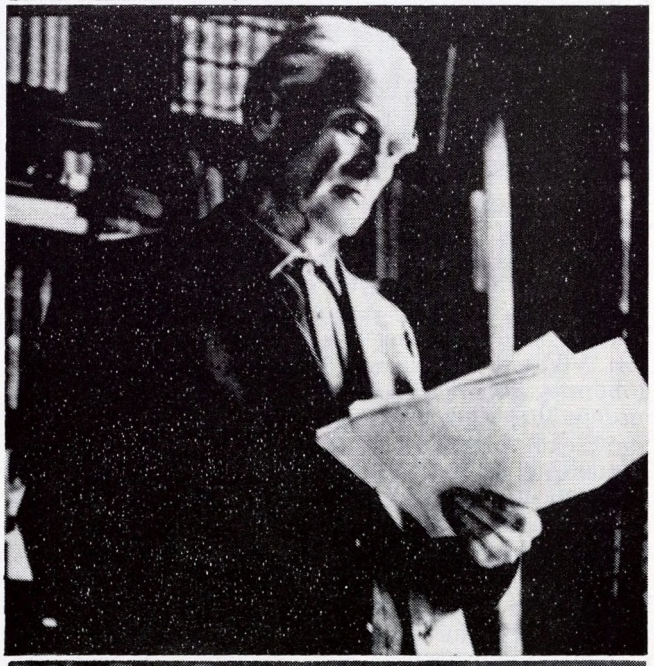

VINCAS MYKOLAITIS-PUTINAS

Į ŠVENTĄJĄ ŽEMĘ

Aš šiandien einu kaip keleivis
Į šventąją žemę, tylus piligrimas,
Gimtinės šilainėm ir kloniais,
Laukais ir arimais.

Suskauda pavargusios kojos,
Rūsčiai apsiniaukė kakta,
Tačiau nepames savo tako
Gumbuota lazda.

Aš temstančio vakaro prošvaiščių
Ir rytmečio paukščių čiulbėjimo,
Ir meilės saldžių pažadų
Anądien buvau paviliotas —

Ir mirtį neigiau, ir gyvenimą sveikinau,
O štai jie abudu kaip sesė ir brolis,
Viens kitą apglėbę, bučiuojas.
Jie lydi mane.

Gimtinės šilainėm ir kloniais,
Laukais ir arimais, —
O aš kaip tylus piligrimas
Nešu savo širdį nneramią

Į žemę —
Į šventąją žemę.

1963. I. 22.

RŪPINTOJĖLIS

Dievuli mano, kas per šviesios naktys!
Ir kas plačių padangių per aukštumas!
O žvaigždės, žvaigždės! didelės ir mažos
Taip spindi, net graudu, Dievuli mano.

Išeisiu, sau tariau, ant lygaus kelio:
Ant lygaus kelio tai valia valužė,
Ant lygaus kelio šviesiąją naktužę
Tai tik jaunam plačias dūmas dūmoti.

Bet kam gi tu, budrus Dievuli mano,
Prie lygaus kelio rūpestėliu rymai?
Prie lygaus kelio, kur vargų vargeliai
Vieni per dieną dūsaudami vaikšto

Dievuli mano, argi mūsų godos
Tave prie kelio iš dangaus atprašė
Ar gal tos šviesios rudenio naktužės
Tave iš mūsų žemės išsapnavo?

Priimki gi mane, budrus rūpintojėli,
Prie lygaus kelio šiąnakt padūmoti. —
O kad aukštam danguj tos šviesios žvaigždės
Taip spindi, net graudu, Dievuli mano.

1926

MOTINIŠKUMO PRASMĖ IR JO UŽDAVINIAI

D. PETRUTYTĖ

"Motiniškumas yra moters gyvenimo prasmė, jos uždavinys, jos džiaugsmas, jos išganymas." Šitaip yra apibūdinęs motiniškumą žymus prancūzų rašytojas, Alphonse Daudet, gyvenęs XIX-me amž.

Taip, motiniškumas tai kiekvienos moters privilegija, jos pasididžiavimas ir garbė, o tuo labiau motinos. Motiniškumas, tai ypatinga motinos dvasinė būsena, kuri ją išskiria iš kitų žinduolių patelių tarpo. Motiniškasis instinktas, užtinkamas gyvulių patelėse, apsiriboja jauniklio kūno globa ir jo apsauga. Tuo tarpu žmogiškasis motiniškumas siekia kūdikio sielos pasaulį, sudarydamas kuo palankiausias ir sveikiausias sąlygas ne tik kūno, bet, svarbiausia, žmogaus dvasios galioms vystytis ir klestėti. Motiniškumas įgalina motiną-gimdytoją pakilti aukščiau ir patapti *motina-auklėtoja*, kuri sąmoningai ir išmintingai rūpinasi savo vaikų dvasine kultūra.

Šiandien pasauliui ir mūsų išblaškytai ir niokojamai tautai, nieko taip labai netrūksta, kaip *motiniškų motinų*, t.y.: nuolankių motinų, giliai suprantančių savo aukštą ir didžiai atsakingą pasiuntinybę arba paskirtį visuotinėje pasaulio sąrangoje. Kiekvienas daiktas, kad ir pats mažiausias gyvūnėlis visatoje, turi savo paskirtį, savo užduotį, nors kartais mums ji esti ir nevisiškai aiški, įžiūrima, suprantama. Taip ima atsitikti ir šiais moderniškaisiais laikais, kad motinų paskirtyje nebeįžiūrima tų prakilniųjų motiniškumo bruožų, kurie atsispindi besąlyginiame motinos pasiaukojime vaiko labui, jo gerovei; giliame troškime išauklėti jį kuo geriausiu žmogumi savo tautai ir pasauliui.

Ne tik niekieno nekultivuojamas, neugdomas, bet dažnai pačių motinų, moterų ir vyrų nuvertinamas motiniškumas pamažu ima visai išblėsti. Beišblėstąs motiniškumas tai pats didžiausias pavojus žmonijai, kuris vis labiau ima reikšti dorovinių, religinių ir tautinių palaidumu, vedančiu į išsigimimą.

Supraskime ir susipraskime, kad moteris-motina yra netik pati suklydusi, bet ir pašalinių jėgų neapdairiai yra plėšte plėšiama iš šeimos židinio. Kaip žemė be saulės, taip šeimos židinys be motiniškos motinos.

Moteris, bekovodama dėl savo išsilaisvinimo iš vyro vergijos ir, bendrai, dėl savo teisinės padėties visuomeninėje santvarkoje, perdaug nukrypo į kitą kraštutinumą — į norą suvyrėti. Trokšdama sau lygių teisių su vyrais, ji nuėjo taip toli, kad visai užmiršo aukščiausiąją savo paskirtį *motiniškumą*. Dėl takelio prarado kelią, atsisakydama vadovavimo visuotinajai žmonijos pažangai. Didžioji šių laikų auklėtoja — Marija Montessori — yra pasakiusi: "Visuotinasis žmonijos laimėjimas tegalės būti pasiektas tik teisingai supratus ir įgyvendinus motiniškumą. Jisai yra galutinis tikslas, nešąs žmonijai atgimimą ir išganymą."

Kaip žmonija fiziškai negali gyventi be oro, taip lygiai jos dvasiškas gyvavimas neįmanomas be pasišventusių ir geram vaiku auklėjimui atsidavusių motinų. Kokios motinos, tokia šeimos atmosfera, tokie ir vaikai, nes pagal seną romėnų patarlę: "Obuolys nuo obels netoli tenurieda".

Taip pat nedaug padės pačios ugningiausios kalbos ar liūdniausi graudenimai apie lietuvybės išlaikymą išeivijoje, vėjais nueis ir šiandien dedamos didžiulės pastangos steigiant ir išlaikant lituanistines mokyklas, jei mes nesusiprasime ir nesiimsime rimtų studijų, ieškodami būdų ir priemonių kaip sulaikyti beišblėstantį lietuvės moters-motinos motiniškumą. Išeiviškosios lietuvių visuomenės tautinis likimas yra ne kur kitur, o motinų rankose, jų galioje. Prisiminkime tik, kaip caristinės Rusijos viešpatavimo laikais, paprastutė lietuvė motina pajėgė atsilaikyti prieš žiauriai vykdomą tautos rusinimą. Jinai vadovaudamasi kūdikio meile ir troškimu jam tik gero, labiau iš *motiniškos* užuojautos, negu supratimo, sugebėjo savo vaikus išmokyti lietuviško rašto ir įkvėpti jiems gilią tėvynės meilę, kuri išugdė tautos didvyrius. Ir šiandien, jei motinos neįžiebs mažuosiuose vaikuose tautinės gyvybės, tai vėliau jos niekas jiems nebeįkvėps.

Garbioji lietuve motina, budriai budėk tautos sargyboje, ir lengvabūdiškai nepasiduok jokioms vilionėms, kurios tave traukia iš šeimos židinio, nuo tavo prigimtinių uždavinių. Nėra kilnesnių pareigų už tavo motiniškąsias pareigas, tik stropiai ir sąžiningai vykdyk jas. Tokiu būdu tu tapsi tikrosios palaimos sklei-

VERMEER — MEZGĖJA

VERMEER MOTERIS SU ĄSOČIU

dėja žemėje, ko taip labai yra išsiilgusios visų širdys.

Bet, deja, suklaidinta ir suklydusi šių laikų moteris savo motiniškumo teisę, kuri viršija viską pasaulyje, yra iškeitusi, kaip Ezavas pirmagimystės teisę už lešienės dubenėlį, taip ji, — už *lygias* teises su vyrais. Ji savo įsibėgėjime nebemato aukščiausiojo savo tikslo — motiniškumo įkūnijimo. Už tat, taip sunku moteriai šiandien susilaukti iš vyrų reikiamos pagarbos, nes ji pati save teįvertina tik tiek, kiek vyras yra vertas, kadangi jos aukščiausias idealas — suvyrėjimas. Esant šitokiai padėčiai, dalinai vyras yra teisus, reikalaudamas iš moters pasidavimo jo vyriškumui, jo fizinei jėgai. Juk, iš tikrųjų, ji yra silpnesnė būtybė už vyrą. Moteris, kad ir kažkaip besistengtų, šiuo požiūriu, ji niekuomet negalės prilygti vyrui, ko ir nereikia, nes ji iš Tvėrėjo yra gavusi kitą paskirtį, kitokią pasiuntinybę negu vyras.

Moteris ne tik gali, bet ir privalo reikalauti motiniškumo teisių apsaugos. Pagarba jai priklauso ne dėl jos silpnumo, bet dėl jos motiniškumo.

Moteris turi ir privalo kovoti ne už lygybę su vyrais, bet už pirmavimą, atsieit, už savo įpėdinių dvasinę gerovę. Ji turi kovoti ne tiek už savąsias teises, kiek už savo vaikų normalaus vystymosi teisių pripažinimą ir jų įgyvendinimą. Tada jos kova bus šventa, tada jos kova bus giliai prasminga, tada jos kova bus palaiminga jai pačiai, jos kūdikiui ir visai žmonijai, nes tada ji kovos už geresnį, tauresnį, prakilnesnį žmogų ir tuo pačiu — už skaidresnę, laimingesnę ir taikingesnę ateitį. Šitokioje kovoje moteriai-motinai turėtų talkinti ir padėti visi be išimties: Katalikų Bažnyčia, medicinos, sociologijos, pedagogikos bei psichologijos mokslai. Iš šitų institucijų jai turėtų plaukti pati realiausioji pagalba ir parama.

Iš daugelio vaiko teisių, kurios užtikrina jam sveiką ir normalų vystymąsi, šiandien paminėsiu tik pačią svarbiausiąją, būtent: *vaiko teisė, kad motina pati jį augintų ir auklėtų nuo gimimo dienos bent iki 3-jų m. amžiaus*, o neperleistų šių motiniškųjų pareigų kam nors kitam. Tai ne mitas, o tikrovė, kad žmogus susiformuoja pirmajame šešmetyje, iš kurių patys svarbiausieji — pirmieji 2-3 metai.

Nėra didesnės skriaudos žmogaus asmenybei, pagrindiniais formavimosi metais, kaip toji, kad motina pasitraukia iš šeimos židinio, perleisdama savo motiniškąsias pareigas samdinei, o dažniausiai net pirmai pasitaikiusiai samdinei ir dar svetimtautei. Pagaliau, kad ir pati geriausioji auklė, niekuomet neatstos vaikui motinos, nes tik iš jos spinduliuoja dvasinės jėgos, reikalingos vaiko prisitaikymui prie naujo pasaulio, prie naujų sąlygų. Kaip gėlė nyksta, išbąla be saulės šviesos ir šilumos, taip ir vaiko asmenybė menkėja, silpnėja, nustodama prakilniųjų žmogiškumo bruožų be motiniškos artumos. Kaip chlorofilas augmenijoje negali atsirasti be saulės šviesos, taip lygiai negali įvykti normalus, natūralus, sveikas žmogaus asmenybės susiformavimas be nuolatinės motiniškos globos ir meilės pačiais pirmaisiais vaiko gyvenimo metais.

* * *

Šeimos židinio įrengėjas ir jo išlaikytojas yra vyras-tėvas, o to židinio nuolatinės ugnies kurstytoja ir jos palaikytoja yra moteris-motina. Jaukų ir patrauklų šeimos židinį padaro ne brangūs baldai ir prabanga, o motiniškumo šilima. Tačiau motiniškumo jausmas tegali būti gyvas tik toje motinoje, kuri neišnervinta profesinio darbo, fabriko darbo ar organizacinės veiklos. Todėl perdėm klaidingas ne vienos inteligentės — visuomenės veikėjos, — skelbiamas šūkis: "Moteris turi palikti samtį ir imtis plunksnos". Štai, kur neatsakingas moters-motinos klaidinimas raginant ją nusisigręžti nuo šeimos židinio, nuo jos tiesioginių motiniškumo pareigų. Kai tuo tarpu, atvirkščiai, ji turėtų būti skatinama, pirmoj eilėj, savo jėgas pašvęsti grynai šeimos reikalams, sudėtingiems ir atsakingiems auklėjimo uždaviniams, o ne antraeiliams dalykams. Arba, ji turi būti laisva nuo šeimos židinio pareigų.

Neatneš žmonijai taikos ir ramybės nei kova už neišardomą moterystę, nei leistini ir įteisinti išsiskyrimai, nei gimdymų kontrolė, kol mes visi jungtinėmis jėgomis nepadėsime motinai susirasti save ir apsivainikuoti amžinai nevystančiųjų laurų vainiku — motiniškumu. Negana motinai palinkėti apsišarvuoti kantrybe ir ištverme, negana pagraudenti ir pagasdinti ją atsakingumu prieš Dievą ir tėvynę, bet reikia visoje pilnumoje atskleisti jai tą grožį ir palaiminimą, kurį teikia sąmoningai vykdomas motiniškumas tautai, žmonijai ir jai pačiai. Joks užsiėmimas, joks darbas, jokia profesija nėra ir nebus nei kilnesnė, nei aukštesnė, nei prasmingesnė už motinos-auklėtojos pašaukimą.

Dvi moteris galima laikyti įamžintas žmonijos istorijoje — Ievą ir Marija. Ieva, kuri pamynusi motiniškumą, užtraukė žmonijai prakeikimą ir baisias nelaimes. Marija, sąmoningai supratusi moteriai skirtą uždavinį ir apsivainikavusi motiniškumu, pagimdė pasauliui Išganytoją. Ar kas nori tikėti ar ne, bet faktas lieka faktu, kad šių dienų moteris-motina yra pasinešusi Jievos pramintais takais ir todėl žmonijai, nežiū-

RASA ARBAITĖ PALIKIMAS

rint jos civilizacinio iškilimo, grėsia žlugimo pavojus. Neklyskime manydami, kad civilizacija neša nužmogėjimą ir pražūtį. Ne! Tai moterys-motinos, kurios išslydo iš savo prigimtinės orbitos kelio. Gamta yra negailestinga ir ji žiauriai keršija už kiekvieną netvarką ir jos dėsningumo ardymą. Susimąstykime ir giliai susikaupę patyrinėkime: ar, iš tikrųjų, negriaunami yra Dievo planai? O jeigu taip, tai visu rūpestingumu pradėkime sukti ratą atgal, rodydami motinai, kad jos pašaukimas yra didingas, prakilnus ir šventas.

Kada Marija sukūrė gražiausiąją giesmę "Magnificat", kurioje tampriai susipynę gilaus nuolankumo jausmai su sąmoningu savo didybės pajautimu? Kas jai įkvėpė šiuos džiaugsmo, nusižeminimo ir tauraus pasididžiavimo žodžius? Tikrai ne mergystės palaima, o *motiniškumo jausmas*, kuris moterį kilnina, švelnina ir taurina. Kiekvienai sąmoningai motinai tai turėtų būti gražiausias himnas per visą jos nėštumo laikotarpį. Kiek čia grožio ir subtilaus įkvėpimo! Nuoširdus įsijautimas į to himno gilią prasmę gali suteikti motinai daugiau palaimos ir džiaugsmo pasiliekant vienumoje, negu iškilmingiausiu balių rafinuotas grožis ir šokiai. O ką jau bekalbėti apie tai kokiais kilniais ir raminančiais jausmais bus persunkta naujoji būtybė po jos širdimi! Pagaliau, laimingas bus ir vyras, kuris šalia savęs pajus ne "lygią sau moterį", o subtylią ir kilnią gyvenimo draugę iš kurios trykš ne irzlumas ir nervingumas, o nuoširdus — ne vergiškas — patarnavimas. Išmintingas tarnavimas nežemina žmogaus, bet jį kilnina, aukština. "Kas nori būti mokytoju ir vadovu", sako Šventraštis, "tas turi pasidaryti visu tarnu". Štai, šičia ir glūdi moters pranašumas, o ne lygybė su vyrais.

Žmonijos atsinaujinimas, jos atgimimas ir pasukimas dvasinės pažangos keliu tegali įvykti tik per teisingai suprastą ir vykdomą motiniškumą. Tik jo pagalba tegali būti išauklėtas "naujas vaikas", kuris, savo ruožtu, motiniškos meilės atokaitoje, subrandins naują žmogų, apsišarvavusį tiesa, darbštumu, meile, socialumu, fizine ir dvasine sveikata iš kurios galingomis srovėmis trykš kūrybinės galios.

Oficialiomis žiniomis 1960 m. šiame krašte buvo 9 milijonai žmonių, sergančių proto ligomis, o jeigu prijungti lengvesnio pobūdžio asmenybės sutrikimus ir psichines įtampas, tai šis skaičius pakyla iki 16 milijonų.

Į jaunųjų nusikaltėlių teismus kasmet yra pristatoma JAV 265.000 vaikų ir jaunuolių tarp 7 ir 17 m. amžiaus. Iki šiol šie baisūs skaičiai šiame krašte nerodo nė mažiausio ženklo mažėti, bet vis didėja.

Pavojingiausia šių dienų proto liga, tai asmenybės suskilimas arba *schizopherenija*. Vis dažniau ir dažniau ji pasireiškia pas vaikus ir jaunuolius. Psichiatrijos mokslas mano, kad šią sunkią ligą sukelia kūdikystėj ir vaikystėj patirti sunkūs išgyvenimai, sutrukdytas dvasinis išsivystymas, netikusi šeimos atmosfera, motiniškumo stoka.

Dėl visų tų blogybių esame linkę kaltinti laikus, bet tai yra grynas nesusipratimas ir klaidingas savęs raminimas. Ne laikai kuria žmones, bet žmonės laikus. Laikai yra tokie, kokie yra žmonės. O šie pastarieji yra tokie, kokias vystymosi sąlygas ir *kokią dvasinę motinišką pagalbą jie turėjo kaip kūdikiai ir vaikai.*

Visų tų blogybių pagrindinė priežastis yra ta, kad iš šeimos židinio pasitraukė Marija ir su ja motiniškumas. Jos vietoj šiandien sutinkame motiną Mortą. Šioji yra viskuo susirūpinusi: ir mokslu, ir menu, ir įvairiais visuomeniniais, kultūriniais, religiniais, ir šalpos darbais. Ji puiki organizatorė balių ir koncertų. Jos dėmesio centre madų ir filmų pasauliai su visais "prašmatnumais". Žodžiu, ją visur sutiksi, su ja apie viską pakalbėsi, jei tik neliesi kūdikių ir vaikų auklėjimo. Palietus šį klausimą paprastai, tuojau prasideda laikų, mokytojų ir mokyklos kaltinimas. Pagaliau, ji greit atsiprašo dėl svarbesnių reikalų, kuriuos ji turinti atlikti.

Šiandien mes turime puikias gydytojas, menininkes, poetes, rašytojas, visuomenininkes, garsias labdaros organizatores ir t.t. ir t.t., bet už tai mes esame netekę paties svarbiausio, motiniškų motinų, kurios, nešamos gana sraunios gyvenimo srovės, baigia prarasti paskutinius motiniškumo likučius.

Šiandien mes turime motinas gimdytojas, motinas augintojas, motinas mokytojas, — bet kur motinos auklėtojos? Kur asmenybių ir dvasios milžinų ugdytojos? Jų skaičius mažėja ir dėlto mus užklumpa visokios negalios.

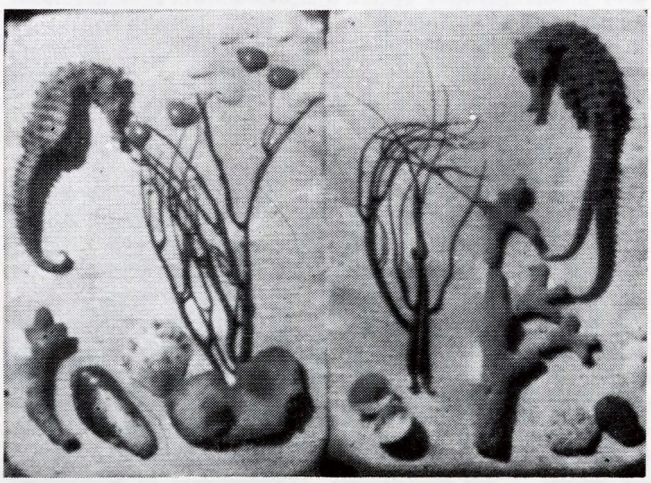

RŪTA VENTALKYTĖ JŪROS ŽIRGELIAI

Tikrasis motiniškumas žmonijos gyvenime yra nemažesnės reikšmės už druską. Motiniškumas, — kaip ir druska, — niekuo negali būti pamainomas. Blėsta motiniškumas, ir žmonija su visais savo laimėjimais virsta dvokiančia moralinių puvėsių kūdra. Ir mums visiems, be jokių išimčių, darosi tvanku ir gūdu.

Suprantamas dalykas kodėl šiandien vis daugiau ir daugiau motinų karčiai nusiskundžia sakydamos: "turiu 4 vaikus, bet nė vienu neesu patenkinta". Kitos, graudžias ašaras braukdamos, aimanuoja: ". . . tiek ir tiek vaikų pagimdžiau ir užauginau, bet, iš tikrųjų, nė vieno neturiu, visus praradau". Tokiais atvejais, kaip įprasta, vienašališkai nepakaltinkime vien vaikų, laikydami juos nedėkingais ar beširdžiais. Verčiau paieškokime gilesnių priežasčių šio nenormalaus reiškinio.

Tikroji priežastis bene bus toji, kad motina, kaip jau anksčiau minėjau, yra tapusi tik motina-gimdytoja. Pagimdžiusi kūdikį, vos kelioms savaitėms praslinkus, palieka jį globoti močiutei ar senyvai moteriai, o pati skubinasi darban arba vėl pasineria į visuomeninio, religinio, meninio ar kultūrinio pobūdžio darbus. Ir taip auga kūdikėlis svetimų rankų globojamas ir karvutės maitinamas. Prisiminkime čia Šv. Rašto griežtus ir nedviprasmiškus įspėjimo žodžius: "Ką tau padės, žmogau, jei tu ir visą pasaulį laimėtumei, o savo sielą nuskriaustumei ar pražudytumei?" Šie žodžiai taikomi visiems, ieškantiems žemiškų turtų, tuščios garbės ar savo malonumų.

Panašiai norėtųsi sušukti šiandien motinų pasauliui ir visiems tiems, kurie ją vienokiu ar kitokiu būdu atitraukia nuo jos tiesioginių auklėjimo uždavinių. Todėl auklėjimas, anot Marijos Montessori žodžių, yra tapęs didžiausiąja šių dienų problema. Toji problema nelengvės, o vis palaipsniui sunkės tol, kol mes neįsisąmoninsime motiniškos motinos vaidmens, jos pareigu ir uždavinių tautos ir žmonijos kelyje į žmogaus dvasingumą, taurumą, kūrybingumą, socialumą arba vidūniškai tariant: į žmogaus žmoniškėjimą. Tai vis savybės, kurios įprasmina žmogaus žemiškąją egzistenciją.

Visi, giliai susitelkę, pamąstykime šiandien: ką padės motinai uždirbti doleriai, ką padės jai įsigytos brangenybės, ką padės jai laimėtos premijos ar plačiai nuskambėjęs garsas apie jos labdarybinę veiklą, jeigu vieną dieną ji pasijus praradusi savo vaikus, kaip senatvės ramsti ir paguodą, kaip savo gyrių ir pasididžiavimą? O ką jau bekalbėti apie tai, jei jos vaikas atsidurs psichiatrinėje, pataisos namuose, kalėjime ar elektros kėdėje?

Motinos Diena — šalia reiškiamos motinai pagarbos, — turėtų įgauti ir kitą aspektą: pačių motinų susikaupimą apmąstant savo, kaip motinų-auklėtojų, paskirtį, bandant giliau įsisąmoninti motiniškumo esmę ir jo uždavinius. Pati giliausioji motiniškumo esmė glūdi sugebėjime sudaryti šeimos židinyje ir aplink ji tokias sąlygas, kad žmogus augtų fiziškai ir brestų dvasiškai "malonėje pas Dievą ir pas žmones". Tokiu būdu motina vadovaus vis tobulesniam žmonijos atgimimui, tuo pačiu garbingai įamžindama ir savo motiniška vardą ateinančiose kartose, kurios eis per pasaulį, darydamos gera, sėdamos santaiką, sugyvenimą ir meilę, naikindamos neapykantą, kerštą ir skurdą. Tokius žmones išugdžiusios motinos drąsiai galės tarti su Marija: "Nuo šiol visos giminės vadins mane palaiminta".

RASA ARBAITĖ CIRKO AKROBATAI

A. PRIŽGINTAITĖ

DIENORAŠČIO LAPAI

Dienoraščio lapuos jaunystė vis žydi,
Eilutėse žodžių jinai vis gyva — —
Vėl skamba jos juokas lapus tuos atvertus
Ir plaka širdis, kažkodėl vėl linksma...

☆

Ten pievos purienų, ten gluosniai palinkę
Ramunė balta plaukuose įsegta...
Ir žvaigždės ten spindi pro kambario langą,
Ir aušta auksinio rytojaus aušra

☆

Ten pasakų knygos vaikystėj skaitytos,
Šermukšnio karoliai, svajonė slapčia...
Ir gruodyje žemė pusnim apsiklojus,
Delne vėl sutirpsta snieguolė balta...

☆

Ten džiaugsmas pirmasis, strėlė pirmo skausmo
Širdis apsivylus, liūdnumo audra —
Bet veržias ir vėliai pro ašaras juokas
— Gyvena ir miršta ten meilė pirma!..

☆

MIMOZA

ALĖ RŪTA

Arnold žinojo, kad Viki draugas išvažiavo nepalikdamas jai apie save jokių žinių ir ištisus metus neatsiliepdamas. Nusivylusi ir prislėgta, ji nenorėjo niekur eiti, užsidariusi tūnojo, liūdėjo, laukė nesulaukiamo.

Arnold apie ją išgirdo iš draugės, per draugę ir susipažino.

Viki turėjo tą lipnų patrauklumą, — naivios mergaitės ir protaujančio žmogaus junginį. Yra tokių gyvybių augaluose: saulėj blizgąs nektaro lašelis, priviliojąs vabzdį kvapnumu ir spindėjimu, suima paskui jo sparnus nematoma jėga, pritraukia ir nepaleidžia iki vabzdžio pražūties... Kas daugiau tame procese žūna, — viliojąs ar priviliotas, — tai išorinio ir dvasinių pasaulių viena iš neišnarpaliojamų paslapčių.

Viki plaukai arba purūs, ir skraido apie kaktą ir kaklą, arba įmantriai susukti aukštoj šukuosenoj, duodą veidui orumo, subrendusio žmogaus išvaizdą. Viki kartais dėvėjo labai paprastus, kuklius drabužius, lyg maža ar kaimietė mergaitė. O išeidama kokia proga į žmones, mokėjo apsirengti kaip dama. Jos lygios ir formingos kojos gerai atrodė sandaliuose ir smailuose, aukštuose batukuose. Ji vaikščiojo tiesiai, atlošta galva, bet kartais — kiek įsigūžusi į pečius, tartum nedrąsiai besidairanti po pasaulį ir nežinanti, kur pasukt tolimesnėj kelionėj.

Arnold žvilgsnis ir mintys sustojo prie jos. Jis pradėjo Viki kviesti pietų, į kinus, į koncertus. Buvo jam smagu, kad ji pralinksmėdavo, kai čiauškėdavo jam apie įvairias gyvenimo smulkmenas, kai atsilošusi juokdavosi, prasižiojus ir užsimerkus; Arnold, užaugęs manieringoj šeimoj, nelabai mėgo tokį primityvų ir nevaldomą jos juoką, bet jai atleisdavo šį, taip jo vadinamą, palaidumą.

— Ar tau patinka cirkai?

— Taip, man patinka cirkai laukiniai žvėrys. — Ji atsakydavo.

Jie važinėjo po parkus, po muziejus, teatrus, vaikščiodavo vakarais nušviestose gatvėse, dairydamiesi į langus ir žmones...

— Man rodos, tau patinka apsipirkti, virti, skaityti knygas?

— Taip! Aš mėgstu apsipirkti, ypač ruošiant dovanas kitiems, aš mėgstu virti, tvarkytis namie, daug skaityti...

Jis įspėdavo Viki mintis. Ji tik juokėsi įspėjama, ji leidosi vedama už rankos, ji džiaugėsi mažomis ir didelėmis smulkmenomis, kurias jai Arnold pasiūlydavo. Jos liūdesys ir vienatvė, atrodė, tirpo, jų draugystė siejosi daugeliu raiščių ir raištelių.

Tik vieno dalyko ji labai nemėgo: lošimų kortomis, kauliukais ir arkliais. O tai buvo mėgiamiausi Arnold

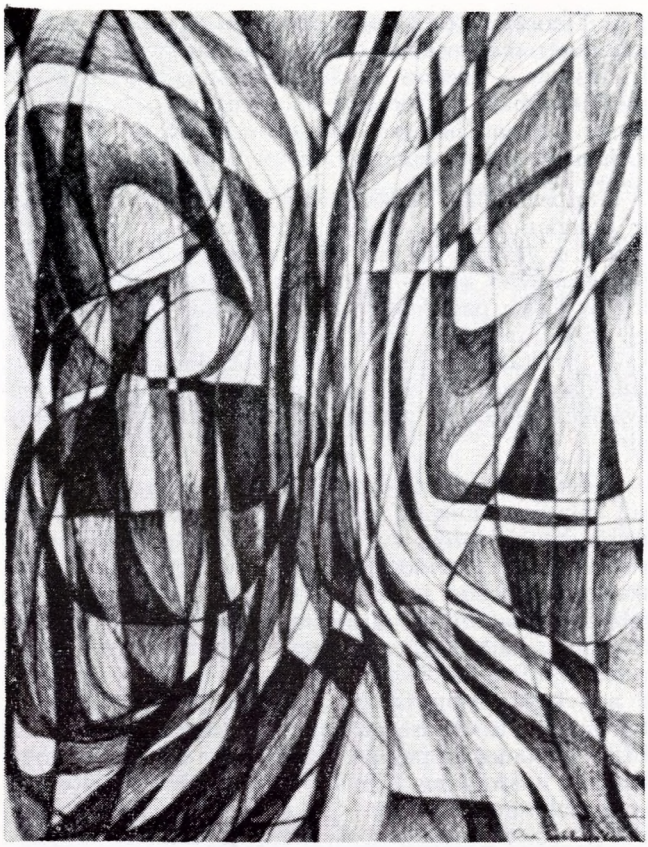

O. ŠABLAUSKIENĖ TRANSITION

dalykai. Tai buvo siena, kuri juos skyrė. Nes kartą, vos vieną kartą Viki pamatė Arnold veidą, jam lošiant ir pralošiant Las Vegas kažkokiame gemblerių žaidime. Ji pasibaisėjo tuo veidu, ji prisiekė sau tokio veido daugiau nematyti.

Skrido dienos, žygiavo metų mėnesiai, palikdami ženklus žmonėse. Arnold pamilo tą mergaitę ir labai stengėsi jai įtikti. Jis turėjo daug vilčių, kad jų žingsniai suartės į vieną.

Jis netrukdydavo, kai Viki buvo įsigilinusi į savo studijas ar į pamėgtą knygą. Jis žinojo, kokias gėles Viki mėgsta; po kiekvieno mažiausio ginčo ar pasivėlinimo jis atnešdavo jai gėlių. Arnold pradėjo daugiau skaityti, kad galėtų su ja diskutuoti. Jis iki tol buvo tas plevėsa berniokas, kuris užaugo geruose namuose, bet anksti iš jų išėjo, kuris matė jau nemažai pasaulio, bet nedaug žinojimo iš jo atsirinko.

Viki mėgo mokyklą ir knygas, užtat jai galvoje daugiau pasiliko. Be to, ji galėjo valandomis klausytis savo draugių ar šeimininkės pasakojimų, savo motinos dejavimų, giminių ir pažįstamų. Jai užteko kantrybės klausytis ir išklausyti, užjausti, kartais ir padėti. Užtat ji turėjo savy kažko daugiau, negu jos vienmečiai.

Arnold jautėsi gana jai artimas. Jis nebesivaržė dėl savo nedidelių išsišokimų; Viki atrodė suprantanti ir atlaidi.

Tą pavasarį Viki buvo labai susikaupusi prie savo studijų. Apsikrovusi knygomis ir užsidariusi savo kambary skaitė iš užrašų, kaupė žinias iš storų tomų, rašinėjo į korteles, perrašinėjo. Arnold nelabai mėgo jos rašomosios mašinėlės traškėjimo ir nenorėjo trukdyti referato ruošimo. Kartais jis grįždavo nuo jos durų, net nepasibeldęs.

Nors buvo pažadėjęs Viki, kad daugiau nebevažiuos lošti arklių rungtynėse, bet vieną popietę Arnold neiškentė ir ten atsidūrė. Vėlokai vakare jis telefonu paskambino Viki ir tyliu balsu pasisakė; žinojo, kad ji mėgsta atvirumą:

— Gaila, aš labai graužiuosi, bet... pralošiau viską, kiek turėjau. Tik tu nesirūpink, mieloji, aš atsilošiu, aš tikrai, aš...

Jis turėjo nutilti, nes Viki, švelnioji Viki, neįprastai dideliu balsu jam išrėkė:

— Tai tiek tevertas tavo pažadas nebelošti? Gerai! Eik sau, ir aš daugiau nenoriu tavęs matyti!

Arnold mėgino dar kalbėti, aiškintis, pažadėt, prisiekti... Bet telefonas trinktelėjo, ir tuo viskas pasibaigė.

Viskas pasibaigė. Viki tikrai daugiau jo nebematė. Jis atėjo, jis beldėsi, jisai skambino dešimtimis kartų, mėgino susitikt ją prie mokyklos, kviesti pietų... Ji nežiūrėjo, nesikalbėjo, neatsakė.

Draugystė visiškai užsisklendė, kai Arnold po kokio mėnesio pamatė Viki einant su jos ankstyvesniuoju draugu. Pasirodo, tas grįžęs į šį miestą ir grįžęs į draugystę su Viki.

Arnold baisiai pyko ant jos, dar labiau — ant savęs. O kartais jis pagalvodavo: ar Viki, iš tikro, buvo tik jautri mimoza, ar kaip tas stiprus vijoklinis augalas, kuris natūraliai jautė, kaip žaliuoti ir prie ko prisiglausti.

• ŠEIMA IR MOKYKLA

VYRŲ IR MOTERŲ MENTALITETO NIUANSAI

J. Gobis

Amerikinis psichiatras Theodor Reik neseniai išleido savo knygą apie psichinius vyrų ir moterų skirtumus. Jis rašo: "Jų kūnai yra tokie pat ir tuo pat metu skirtingi. Vyriškas ir moteriškas jautrumas, jų mentalitetas niekad nebūna vienodi. "Jis" ir "ji" mąsto, galvoja, veikia ir reaguoja pagal savąją lytį (seksą). "Jis" ar "ji" — tai dvi skirtingos planetos, kurios sukasi skirtingose orbitose. Jų žodžiuose, gestuose, patyrimuose nėra tos pat išraiškos ir tos pat jėgos; gali suprasti viens kitą, gali papildyti viens kitą, bet niekad vienas antram nėra lygiai tokie pat. Tai yra du tos pat upės krantai. Vyras ir moteris dažnai užgauna vienas kitą, bet taip pat dažnai vienas antru susižavi ir niekad nenustos viens antro žavėti, traukti ir ieškoti."

Yra ultramoteriškų bruožų vyriškiausiame vyre, ir priešingai: moteriškiausioje moteryje — ultravyriškų bruožų. Tai yra pagrindinė psichologinė tiesa, o detalizuotai įsidėmėtinos šios šalutinės tiesos. Vyrui meilė ir moteris visada yra atskirta nuo kitų jo reikalų bei interesų, o meteriai visada sunku pakeisti vyrą, lyg tai būtų jis vaikas. Vyrai turi įspūdį lyg kad moterys sudarytų vieną didelę bandą, o moteris priima vyro religiją ir tautybę taip pat lengvai kaip ir jo pavardę. Vyras yra vaikas, kuris nori žaisti. Nereikia jam trukdyti jo žaidime bei darbe, nes tai yra jo egzistencija. Moterys pastoviai stebi vyrus. Ryte spėjo jo nuotaiką, jam grįžus iš darbo, spėja, ar viskas gerai.

Jaunas vyras nieko nežino apie moterį, vėliau šį tą sužino, bet niekad visiškai moters nepažįsta. Vyras padeda moteriai pereiti iš vaikystės į motinystę: tada moteris pajunta atsakomybę už jo gyvenimą.

Kai vyras dirba, apie savo žmoną negalvoja, nes tai trukdytų susikaupti savo darbe, o moteris, dirbdama namie ar augindama vaikus, savo mintyse negali atsiskirti nuo vyro: viskas, ką ji dirba, jungiasi su juo. Vyrai mažiau kalba apie savo žmonas negu moterys apie vyrus. Moterys nuolat galvoja apie savo vyrus, kurie jų gyvenimo teatre vaidina pagrindinį vaidmenį. Vyras žiūri į veidrodį tik... barzdą skusdamasis, moteris gyvena pastovioje baimėje, jog gali nepatikti. Vyras turi tokių momentų, kada nenori moters turėti prie savęs, nors ją ir myli, o moteriai norisi be pertraukos būti su mylimu vyru. Tėvas retai savo vaikuose ieško panašumo į jų motiną, o motina nuolat žiūri savo vaikuose fizinio ir psichinio panašumo į tėvą. Moteris į "vyriškus" charakterio bruožus žiūri su pagarba. Vyras kasdien nori būti toks pat, o moteriai norisi kiekvieną rytą būti kitokiai.

Mieliausias žodis, kokį vyras gali moteriai pasakyt, yra "Aš myliu tave", o moteriai maloniausias žodis, kurį jį gali savo vyrui pasakyti yra "Aš didžiuojuos tavim". Vyras susilaiko nuo verksmo, kad neatrodytų silpnas, o moteris stengiasi neverkti, kad neatrodytų negraži.

Vedęs vyras truputį pavydi savo nevedusiems draugams, o ištekėjusi moteris mėgsta draugauti su senomis panomis. Įsimylėjęs vyras praranda kontrolę ant savęs kelioms valandoms, o įsimylėjusi moteris visai pasiduoda metamarfozei. Vyrai kalba, kad ką konkrečiai pasakyti, o moteris kalba dėl to, kad randa malonumą suradus temą kalbėjimui. Jei vyras turi draugių, tai ji pavyduliauja, o jei moteris turi adoratorių, tai kitos moterys ją "nuteisia". Vyro laimė ir tikslas sukurti šį tą, užimti tam tikrą vietą pasaulyje. Moters laimė laimėti vyro širdį ir ją ant visados pasilaikyti. Vyrų religija turi tendencijos į filosofiškumą, o moterų į liturgiškumą ir į apeigų estetiškumą.

Labas rytas poniai mokytojai! Am. Liet. Montessori Dr-jos Vaikų Nameliuose Čikagoje auklėtinės tobulina mandagumo ir gražaus tarpusavio elgesio supratimą. Nuotr. Vl. Juknevičiaus

• MOTERYS PASAULYJE

Men. S. Marijos Mercedes kūrybos paroda įvyko Balzeko Lietuvių kultūros muziejuje, Čikagoje. Ji yra baigusi Čikagos meno institutą ir su savo kūryba dažnai dalyvauja įvairiose meno parodose.

Raš. O. Audronės-Balčiūnienės dainos yra populiarios jaunimo tarpe. Jos eilėraščiams "Gęsta laužai" ir "Tautinė Stovykla" muziką sukomponavo muz. **F. Strolia ir** muz. **J. Gaidelis.**

Pasaulio Lietuvių Bendruomenė, šių metų rugpjūčio 29, 30 ir 31 d.d. ir rugsėjo 1 ir 2 d.d. New Yorke, šaukia P.L.B. III Seimą. Paruošiamuosius darbus vykdo seimo komitetas. Programoje numatoma: įvairios paskaitos, literatūros vakaras, jaunimo manifestacija, simfoninės muzikos ir solistų koncertas, liaudies ansamblio koncertas, spalvotų skaidrių demonstravimas (meno kūrinių), iškilmingas banketas, posėdis ir pamaldos.

Dail. M. Stankūnienės kūrybos paroda įvyko Balzeko L. K. muziejuje Čikagoje. Dailininkė yra studijavusi meną Londone, Čikagoje ir Vokietijoje. Išstatytieji kūriniai atstovauja impresionistinius ir abstraktinius stilius.

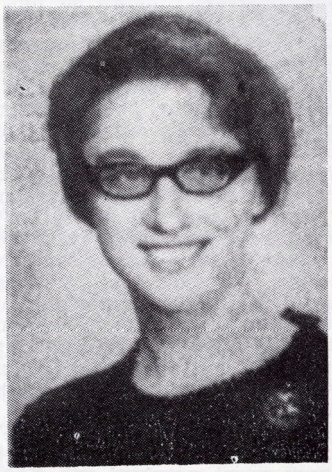

Gintarė Ivaškienė lietuviškos spaudos bendradarbė ir rašytoja. Yra parašiusi jaunimui knygą "Baltasis Stumbras". Taip pat dirba šeštadieninėje mokykloje ir ateitininkų organizacijoje.

Dail. Vida Krištolaitytė prie savo kūrybos. Nuotr. G. Naujokaičio

Sesuo Aloyza lanko Balzeko L. kultūros muziejų Čikagoje. Šalia stovi p. **Baltramaitienė,** kuri supažindina su meniškais muziejaus eksponatais.

Rasos Arbaitės piešinių parodėlė buvo surengta dr. N. A. Bercel rezidencijoje Los Angeles. Jaunoji menininkė, kuriai yra tik 13 metų, išstatė 45 savo kūrybos darbus. Piešimu pradėjusi domėtis nuo 4 metų amžiaus, o parodėles reguliariai ruošia jau 5 metai.

Naujos diplomantės Kanadoje: **Dalia Andrulionytė** — odontologė; **Irena Linkevičiūtė** — humanitarė; **Laima Vaičeliūnaitė** — humanitarė. Pirmoji dirba dantų kabinete Toronte, sekančios pasirinko mokytojos profesiją.

Sol. L. Stepaitienė iš Vokietijos dažnai pasirodo įvairiuose lietuviškuose minėjimuose.

PUTNAMO LIETUVAIČIŲ BENDRABUTIS

Apie mūsų namus, — bendrabutį, galėčiau sakyti tiek daug, bet niekas negalėtų pilnai suprasti čia nepagyvenęs. Daug kas sako, kad čia yra lietuviškas bendrabutis su vienu tikslu — padaryt mus geromis lietuvaitėmis. Kiti sako kad yra gera vieta atsikratyti neklaužadų mergaičių. Žinoma, yra daug priežasčių, kodėl mus atsiunčia ar mes atvažiuojam. Visi tikslai susijungia į vieną, kurį mes čia labai stipriai pajuntam — išmokt gyvent su žmonėmis savo amžiaus ir vyresniais.

Tiesą pasakius, kaikurios neužtenkamai lietuviškai kalba, nors stengiasi. Ir čia nėra "dangus ant žemės", bet mes visada bandom pasitobulint—benrai ir asmeniškai. Ne visos yra pirmos mokinės ar ypatingos, bet mes visos esam žmonės. Išmokstam, begyvendamos kartu, kitą priimt su visom netobulybėm, "skylutėm" charakteryj. Galim viena kitai atleist ir padėti — su meile, iš širdies. Taip pat, galim pamatyt ką mus nuo pat mažens mokė — Kristų kituose.

Šitie visi dalykai kiekvienai padeda save giliau pamatyti, save suprasti, save priimti. Duoda vilties ir pasitikėjimo savimi ir pasauliu, drąsos eiti pir myn ir daryt mums Dievo skirtą darbą, rodant Jo meilę mūsų žodžiais ir darbais.

Bendrabutis man davė, ko namai ar mokykla niekad nebūtų galėję duoti. Mūsų šeima, per mūsų bendras ir asmeniškas klaidas, džiaugsmą, nepasisekimus ir pasisekimus išmokė svarbiausią gyvenimo pamoką—mylėti žmones.

Putnamo lietuvaičių bendrabutis turi lituanistinį kursą, chorą, tautinių šokių grupę, kas mėnesį spausdina laikraštėlį. Aktyvios skaučių ir ateitininkių organizacijos. Mergaitės lanko Putnamo katalikių Akademiją arba Annhurst Kolegiją.

Informacijai kreiptis:

Bendrabutis Immaculate Conception Convent Putnam, Connecticut 06260 USA.

MERGAIČIŲ CHORO DAINŲ VAKARAS DETROITE

Gegužės 18 d. vakare Lietuvių namai Detroite buvo pripildyti pavasariškos nuotaikos, nes scenoje su dainomis pasirodė mergaičių choras, susidedąs iš 40 gimnazijos amžiaus mergaičių ir tautinių šokių grupė "Šilainė" su mūsų tautiniais šokiais, kurie buvo pakviesti paįvairinti programą. Mergaičių choras, vadovaujamas Stasio Sližio, išpildė Br. Budriūno "Tėviškės namų" kantatos I dalį, Punsko dainą (harm. S. Sližio), Keliaujam mes su daina (muz. Karkos), J. Gaižausko "Ramunėlę", J. Bertulio "Mamytei", "Bernelius apgavikus" (hrm. S. Sližio) ir Subatėlę (harm. J. Švedo). "Šilainė" pašoko Aštuonytį, Kepurinę, Blezdinginį Jonkelį ir Suk, suk ratelį. Choro dainas pianinu akompanavo Regina Sližytė, smuiku Leonora Michaels (Mikulionytė) ir dvi paskutiniąsias dainas akordeonu prisidėjo Aldona Petrauskaitė. Solo su choru dainavo Irena Vizgirdaitė. Vakaras laikomas gerai pasisekusiu ir jaunimo meniniu pasiruošimu ir kartu gausiu Detroito lietuvių apsilankymu. Mergaičių choro vadovas ir dirigentas yra muz. St. Sližys, o "Šilainės" vadovė — mokyt. Galina Gobienė. N. S.

Muz. D. Skrinskaitė sėkmingai vadovauja mišriam "Varpo" chorui Toronte, kuris dažnai pasirodo įvairiose lietuviškose iškilmėse. Neseniai surengė savo metinį didelį koncertą ir taip pat dalyvavo Toronto Pabaltiečių bendrame koncerte.

Arkivyskupo J. Matulaičio vardo namai, kuriuos pastatė N. P. Marijos seserų vienuolija, buvo iškilmingai pašventinti gegužės 19 d. Šia proga buvo išleistas specialus leidinys.

Detroito mergaičių choras po koncerto, vadovas S. Sližys, akomp. R. Sližytė ir smuik. L. Michaels (Mikelionytė) Nuotr. K. Sragausko

RŪTA KILMONYTĖ-LEE IR JOS PALYDOVAS

N. BUTKIENĖ

Dažnai pasitaiko, kad žmonės, ypač moterys, labai myli savo šunis ir prie jų prisiriša, kaip prie savo vaikų. Dabartinis JAV Prezidentas turėjo du šunis, vardu "Jis" ir "Ji". Jie buvo pagarsėję ne savo ypatingais šuniškais gabumais, kaip pvz. Šveicarijos kalnų Šv. Bernardo šunys arba vokiškieji Šeperiai policijos tarnyboje bet tik tuo, kad jie priklauso pačiam valstybės Prezidentui.

Rūtos Lee šuns niekas net ir vardo nežino. Apie jį JAV spauda didelius straipsnius parašo. Kas gi nepažįsta mūsų panelės Kilmonytės, garsios kino ir televizijos žvaigždės Rūtos Lee? Ji dalyvauja įvairiuose kino filmuose, kap "77 Sunset Strip", "The Wackiest Ship in the Army" bei daugelyje kitų, ir pasirodo nemažiau kaip kelis šimtus kartų televizijos programose. Lietuvių Dienos Dainų šventėje Rūta Kilmonytė dalyvavo programoje kaip pranešėja. Taip pat ir kitose iškilmėse ji mielai patarnauja savo tautiečiams. Šių argumentų pakanka, kad ir jos šuo pagarsėtų. Amerikos spaudoje jis yra vadinamas "Rūtos Lee Palydovu", nes jis labai dažnai lydi savo šeimininkę kelionėse.

Tiesa, toks atsitikimas nėra išimtis. Yra nemaža naminių gyvulių, kurie nuolat lydi savo šeimininkus. Pažįstu vieną ponią, kuri keliauja iš JAV į Vokietiją ir atgal su trimis angoros veislės katėmis. Tokiems keleiviams yra paruošti atskiri skyriai laivuose, traukiniuose bei lėktuvuose.

Bet kelionėje Rūta Lee nenori skirtis su savo šuniu net ir trumpam laikui Ji mėgsta pati prižiūrėti ir patarnauti savo mylimam keturkojui draugui. O tokius patogumus jai gali suteikti tik Pullmano Co. miegamieji vagonai traukiniuose. Todėl Rūta Lee dažniausiai ir keliauja su šuniu tos bendrovės vagonuose užimdama atskirą vagono skyrių.

Traukinių tarnautojai puikiai išpildo visus Rūtos Lee bei jos "Palydovo" pageidavimus. Jei šuneliui atsiranda reikalas išlipti tarp sustojimo vietų, tai jie sustabdo traukinį ir taip ilgai jį užlaiko, kol Rūta Lee sugrįžta į vagoną su savo šuniu. Būna atsitikimų, kad traukinys tam reikalui sustoja ir nakties metu prie kaimo pervažos.

Kai išsigandę keleiviai klausinėja traukinio aptarnautojus, kas čia atsitiko, tie suramina, kad panelės Rūtos Lee "Palydovas" panorėjo išlipti iš vagono pasivaikščioti. Bet žmonės iš naujo išsigąsta kai pamato didelį, 30 inčų, juodą šunį. Tačiau, pamatę greta jo gražią liekną šviesiaplaukę šeimininkę, nusiramina. Nekartą Rūtos didelis juodas šuo sustojimo vietose bei stotyse, žiūrėdamas pro vagono langą, išgąsdina savo išvaizda žmones, susirinkusius perone.

Pullmano bendrovei Rūta su savo šuniu sudaro nemaža ir kitų rūpesčių. Pagal taisykles vagonas, kuriame keliavo šuo, turi būti pagrindinai išvalytas ir išdezinfekuotas. Todėl panelės Rūtos Lee ir jos šuns kelionę dar lydi telegrama, pvz. — "Didelis šuo keliauja bendrovės vagone Nr. 104, Los Angeles iki St. Louis". Ir St. Louis stoties vagonų vyriausias prižiūrėtojas turi būti pasiruošęs šį vagoną išvalyti.

Bet įdomiausia, kad nė vienam žmogui, kuris pažįsta Rūtą ir jos šunį arba parašo apie jį kokį straipsnį ar žinutę, neateina į galvą sužinoti jos šuns vardo. Jis paprastai yra vadinamas "Rūtos Lee Palydovas".

LIETUVIŲ FOTO ARCHYVAS RUOŠIA DOKUMENTINĮ ILMĄ "DVYLIKA"

Lietuvių Foto Archyvas ruošia dokumentinį filmą vardu "Dvylika", kuris turėtų pasirodyti šių metų pabaigoje. Tai būtų bene pirmoji planinga pastanga pasitelkti kamerą lietuvių išeivijos dokumentacijai Jungtinėse Amerikos Valstybėse. Pradžioje nutarta visą dėmesį sukaupti į vyresniąją kartą ir filmu pristatyti dvylika ryškesnių jos profilių — dvylika meno, politikos ir visuomeninio darbo veikėjų.

Senoji, garbingoji gvardija netrukus taps legenda ir būtų didžiai nuostolinga, jeigu jos veidai, jos balsai negrįžtamai nuaidėtų į erdvę, kaip jau atsitiko su Vincu Krėve, Broniu K. Balučiu, Kazimieru V. Banaičiu, su paskutiniaisiais Nepriklausomybės Akto signatarais... Deja, nesuskubome pasirūpinti jų vaizdiniu-garsiniu palikimu, dar nespėjome susivokti naujose plokštelės ir filmo galimybėse. Toji spraga bus visados juntama ir apgailestaujama.

Pirmieji planuojamo filmo projektai buvo aptarti šią žiemą ir balandžio mėnesį prasidėjo filmavimo darbai. Šiuo metu redaguojama filminė-garsinė medžiaga kan. Mykolo Vaitkaus ir Vaclovo Sidzikausko fragmentams. Netrukus numatoma filmuoti prof. Juozą Žilevičių, PLB pirmininką Juozą Bachuną ir kitus.

Filmas "Dvylika" sukamas 16 mm. juostoje — garsinis ir spalvotas. Jo rodymo laikas būtų apie pusantros valandos, kiekvienam fragmentui skiriant 6-7 minutes. Filmą režisuoja Birutė Pūkelevičiūtė, prie kameros — Algimantas Kezys, S.J., garsą tvarko Jonas Ralys.

Tikimasi, kad išeivijos visuomenė parodys šiam žygiui jautraus prielankumo ir jį visokeriopai parems.

PLATINKITE
IR
SKAITYKITE
"MOTERĮ"

• Sveikata

ŠIS TAS APIE NUGAROS SKAUSMUS

EMILIJA VYDIENĖ

Žinių pranešėjas David Brinkley, vieną vakarą užbaigdamas žinias, pusiau juokais kalbėjo, kad sen. Everett siūlė senatoriams įsteigti nugarų fondą. Jis sakė, kad dauguma amerikiečių kenčia nugaros skausmus, kad ir jam skauda nugarą ir keletui jo draugų senatorių skauda ir prezidentas Kennedy kentėjo nugaros skausmus, tad kodėl neįsteigti nugarų fondo, kaip kad yra širdžių fondas, kraujo fondas, luošų fondas ir tt. Tuomet aš pagalvojau, kad daugelis lietuvių taip pat kenčia nugaros skausmus, tai kodėl man nepasidalyti savo patyrimu ir padaryti nors kelis žmones laimingus, taip kaip aš esu dabar laiminga, džiaugiuosi ir atsidžiaugti negaliu, pasigydžiusi nuo daugelį metų mane varginusių nugaros skausmų.

Aš nekalbėsiu apie tuos nugaros skausmus kurie yra pasėka įvairių nugarkaulio susirgimų, sunkių sužeidimų, virškinamo trakto susirgimų, navikų ir daugelio kitų ligų. Aš noriu su jumis pasidalyti mintimis pirmiausia apie žemuosius nugaros skausmus. Mūsų enciklopedijoje juos vadina Lumbagas (lot. lumbago) dieglys, strėnų skausmai. Jie atsiranda, kai žmogus ką

nors persunkiai pakelia, staigiai pasi suka per liemenį ar staigiai išsitiesia po ilgesnio pasilenkimo, ar kitų priežasčių. Toje strėnų vietoje, kur įvyko nugarkaulio muskulų, jų sausgyslių ar raikščių pertempimas gaunasi uždegimas ir skausmai. O tai dažniausiai įvyksta lumbosacralinėj nugarkaulio dalyje, todėl šį susirgimą vadina Lumbosacral Strein — strėnų pertempimas. Charakteringa šiam susirgimui, kad aštrus strėnų skausmas atsiranda staigiai, susilenkiant, o mėginant išsitiesti jis didėja; tiesiog daug laiko praeina kol išsitiesi. Keliantis iš ryto labai skauda kol išsijudini, bet išsijudinus būva geriau.

Nuo tų pačių priežasčių blogesniu atveju gali įvykti ir Lumbosacral Sprain — strėnų išnėrimas, gali net intervertebralinis diskas paslinkti iš vietos į vieną ar kitą pusę, ar pasiduoti pirmyn. Jis ir jo raikščiai gali būti sužeisti ir t.t. Paslinkęs diskas į kurią nors pusę spaudžia tos pusės klubinį nervą (nervus ischiadicus ar angl. sciatic nerv). Tuo atveju skausmai būva labai aštrūs ir iradijuoja į šlaunį tos pusės į kurią diskas yra paslinkęs. Jei diskas pasistumia tiesiai į užpakalį, tuomet jis spaudžia klubinio nervo šakni ir skausmas iradijuoja į abi šlaunis. Šis nervas gausiai išsišakoja šlaunyje blauzdoje ir pėdoje. Jis yra ne tik jutimo, bet ir judėjimo nervas todėl aptarnauja ir visus žemutinės galūnės sąnarius. Įvykus strėnų išnėrimui, ypač su disko komplikacijomis, uždegimas toje vietoje didesnis, skausmai žiaurūs ir judėjimas ribotas. Jei ši liga užsitęsia arba diskas yra suskilęs, reikia kreiptis į chirurgą. Klubinio nervo uždegimas — išijas gali atsirasti ir be jokio strėnų pertempimo ar sužeidimo: dažniausia priežastis būva stiprus kūno atšalimas pvz. ilgesnis buvimas šaltame vandenyje ar gulėjimas ant šaltos, drėgnos žemės.

Aukščiau minėtus strėnų susirgimus reikia skirti nuo (psychosomatic backache) įsivaizduojamų nugaros skausmų. Pvz. kada žmogus turi sunkų pergyvenimą, kuo nors labai susirūpinęs, ar jaučia savo menkumą ir jieško užuojautos pas kitus, jis įsivaizduoja, kad jam skauda nugarą ir ištikrųjų jis tuos skausmus pergyvena. Jis nėra simuliantas.

Noriu dar paminėti vieną gana dažną nugarkaulio susirgimą vadinamą (Spinal Osteoarthritis) nugarkaulio osteoarthritis. Tai senatvės liga... Jos pradžia ir skausmingumas labai įvairūs. Pas fiziniai silnus žmones ši liga atsiranda gana anksti, pas tvirtus — daug vėliau arba niekad. Ir prie šio susirgimo nugaros skausmus gali lydėti klubinio nervo iradijacija.

Gydymas čia aprašytų nugarkaulio susirgimų, išskyrus įsivaizduotus nugaros skausmus ir prie strėnų išnėrimo kada diskas suskyla ar liga užsitęsia, yra tas pats: atatinkamas pailsis kietoje lovoje, šildymas ir masažai; nemažos dozės salicylatų ir specialus korsetas. Kuomet skausmai sumažėja — pritaikinta nugaros stiprinimui mankšta.

Mano tikslas ne tik teoretiškai, bet ir praktiškai jus supažindinti su strėnų susirgimais, kurie atsiranda dėl strėnų pertempimo, kaip jų išvengti ir kaip sau padėti, jei nelaimė įvyksta. Strėnų pertempimas įvyksta dažniausiai dėl strėnų muskulų ir raikščių nusilpimo. Dirbdamos daugiausia sėdimą darbą, nesportuodamos ir namuose nesimankštindamos, mes nei nesuvokiam, kad mūsų muskulai mažai judėdami palengva silpsta, nes esant muskului ramiam, kraujo apytaka jame yra silpna, maisto ir deguonio pristatymas menkas. Silpsta ne tik muskulai, bet ir raikščiai ir pats nugarkaulis ir jo sąnariai. Jį sunku išlaikyti tiesiai. Jis linksta, spaudžia nervus ir skausmai didėja. Kartais žmogus nei nežino nuo ko jį surietė strėnų skausmai, atrodo, kad dirbo tik eilinį ruošos darbą, o nelaimė įvyko.

Maždaug prieš 12 metų pakėliau, su viena ranka, garažo duris norėdama jas atidaryti ir taip palikau susirietusi. Atrodė, kad kas palietė nuogą nugaros nervą, toks didelis buvo skausmas, o tiesiantis jis dar didėjo ir po to jau niekad nebuvo visai gerai. Du — tris kartus į metus, daugiausia pavasarį ir rudenį, strėnų skausmai paguldydavo savaitei, kitai į lovą, nes judėjimas būdavo tiesiog kančia. Šildymas ir skausmus raminantieji vaistai kiek padėdavo bet ligos nepagydė. Laikui bėgant skausmai didėjo ir vis dažniau reikėjo būti pririštai prie lovos. Skausmai iš strėnų siekė jau iki pusės blauzdos ir vis slinko žemyn. O reikėdavo keltis vaikus išleisti į mokyklą, vyrą į darbą, apsitvarkyti, nes padėjėjų nebuvo. Kreipiausi pas keletą gydytojų. Jie prirašydavo dideles dozas aspirino, miego tablečių, gulėjimą kai esti aštrūs skausmai ir nuolatinį šildymą skaudamos vietos. Kartais dar pridėdavo nemažas dozes skausmus raminančių vaistų, kurių ilgesnis vartojimas tiesiog man buvo nepakeliamas. O nemažos doozės aspirino mane visai nusilpnindavo. Taigi, kiek pagerėjus aš tų vaistų negerdavau, užsidėdavau specialų korsetą ir stengdavausi gyventi normaliai, kovodama su pasilikusiu skausmu ir nepatogumais. Pas gydytojus nustojau ėjusi, nes nebuvo jokios prasmės ir buvau netekusi vilties visai pasveikti. Taip metai ėjo, skausmai blogėjo ir organizmas pamažu silpo. Tuomet mes persikėlėme gyventi į didesnį miestą. Po gripo aštrūs nugaros skausmai vėl paguldė mane į lovą. Šį kartą aš pasiryžau dar kartą mėginti gydytis, nes taip gyventi man buvo labai įkyrėję. Pasirinkau patį geriausią to miesto gydytoją. Savo individualiu gydymu jis daugeliui žmonių jau buvo padėjęs. Išklausęs mano nusiskundimų, nuodugniai mane apžiūrėjo, padarė visus reikalingus tyrimus ir kelias nugaros nuotraukas. Neradęs nugaros kauluose ryškių pakitimų ir kitų ligų, kurios gali būti priežastimi nugaros skausmų, davė šiuos nurodymus: pirmiausia įsidėti į lovą po paprastu (nespyruokliniu) čiužiniu fanieros lentą. Ji turi atitikti lovos rėmus. Kūnas gulėdamas ant lentos nesusilanksto ir nugaros muskulai miegant pailsi. Pradžioje atrodė kieta, šonus skauda, bet kai pripranti, tai tik tuomet pajunti tikrą poilsį ir niekur kitur negali taip gerai pailsėti kaip savo lovoje.

2. Gulėti ir šildyti kol liga pagerės. 3. Imti skausmus raminančių vaistų tik tiek, kad nereikėtų dejuoti. 4. Kuomet aštrūs skausmai praeis, pradėti daryti pritaikintą nugarai mankštą. Da-

MERGAITĖ

nuotr.

S. UOGINTO

vė jis man popierio lapą, kuriame buvo atspausdinta mankšta ir pasakė, kad jei ta mankšta nepadės, turėsiu visą amžių su tais skausmais gyventi.

Mankštą pradėjau daryti palengva, po du-tris kartus kiekvieno numerio ir kasdien skaičių didinau. Jei pablogėdavo, nutraukdavau dienai, kitai ir vėl iš naujo, nuo pradžios. Reikia daug kantrybės ir ryžto. Praėjo keli mėnesiai kol aš padariau visą duotą pratimų skaičių ir mano strėnų skausmai žymiai sumažėjo. Praėjo metai ir aš jaučiausi gerai. Jau ketveri metai praėjo ir per tą laiką niekad neturėjau nugaros skausmų, nors jokių pagelbinių korsetų nenešioju, o tik lengvą kojinėms palaikyti. Atlieku visą namų ruošą su džiaugsmu ir daina. Jaučiuosi kaip naujai užgimus. Kilnoju viską, kas reikalinga ir lankstausi kiek noriu. Mankštą kasdien atlieku ir gydytojas pataria ją niekad nenutraukti. Man trunka tik 15 min. ją atlikti. Darau iš ryto tik atsikėlus. Patariu ir jums daryti iš ryto, nes iš patyrimo žinau, kad jei neatlieki iš ryto, tai taip ir lieka neatlikta. Po metų jūs pastebėsite, kad ir jūsų kojos kiek suplonėjo, jūsų figūra įgavo geresnę formą, kūnas lankstesnis ir vikresnis ir ne taip greit pavargstate lipdamos laiptais. Jautiesi patenkintas, kad pastangos buvo neveltui ir visai nesunku 15 min. anksčiau atsikelti ir testi mankštą.

Manau kad šią ir kitą kokią mankštą turėtų praktikuoti kiekviena moteris profilaktikos sumetimais. Geriau gi užkirsti kelią šios rūšies nugaros skausmams nei vargti su jų gydymu. Mankšta šimteriopai pagerina muskuluose kraujo apytaką, juos stiprina, taip pat stiprina ir sąnarių raikščius ir pačius kaulus ir pakelia visą žmogaus savijautą. Prie šios pagrindinės mankštos kiekviena moteris gali pridėti dar nuo savęs tai, kas jai atrodo būtų reikalinga. Pvz.: jei kam tirpsta rankų pirštai, tai rankoms, pečių sąnariams specialią mankštą, kam šala ar dega kojos, tai kojoms pritaikintą mankštą ir t.t. Jei jau turi nugaros skausmus, tai pirmiausia nueik pas gydytoją, o tuomet tik pradėk mankštytis su juo pasitarusi.

Nugaros mankšta

A. Gulint ant nugaros (aukštielninkai)

1. Sulenktais keliais, sutraukti pilvo muskulus ir stengtis strėnų išlinkimą prispausti prie grindų taip, kad visa nugara liestų grindis, tuo pat laiku kelis kartus giliai įkvėpti. Pakartoti 5 kartus.

2. Kelti kiekvieną kojį iki tiesaus kampo, kelis turi būti ištiestas. 25 kartus kiekvieną.

3. Kelti abi kojas kartu iki tiesaus kampo, keliai ištiesti. 10 kartų.

4. Pakelti abi kojas 12 inčų nuo grindų ir tuo pačiu laiku kelti krūtinę. Visas svoris bus perkeltas ant strėnų ir sėdynės (buttocks). Pakartoti 5 kartus.

5. Pakelti abi kojas ir imituoti važiavimą dviračiu. 20 kartų.

6. Iš gulinčios padėties atsisėsti, atsigulti ir vėl atsisėsti. Pakartoti 5 kartus.

B. Gulint ant pilvo (kniūbščiai)

1. Kelti kiekviena ištiestu keliu koją į viršų ir užpakalį. Po 5 kartus kiekvieną.

2. Ištiestomis rankomis virš galvos, kelti vieną ranką ir galvą, 5 kartus. Po to kitą ranką ir galvą tiek pat kartų.

3. Kelti abi rankas ir galvą tuo pačiu laiku. Pakartoti 5 kartus.

C. Stovint.

1. Nugara prie sienos, sutraukti pilvo muskulus tiek, kad strėnų išlinkimas prisiglaustų prie sienos, kad neliktų plyšio, kad visa nugara liestų sieną. Esant tokioje padėtyje kelis kartus giliai įkvėpti.

Ši mankšta turi būti palaipsniui didinama. Po mankštos turi jaustis labai mažas muskulų sustingimas, kuris greit praeina. Jei išsivysto muskulų sustingimas ir esti visą laiką ar kuris nors pratimas iššaukia muskulų pertempimą, to pratimo skaičius turi būti sumažintas ar ir visai nedaromas.

APIE MIEGĄ

Neperseniausiai vieno Toronto dienraščio korespondentas parašė straipsnį apie nuolat augančią nemigo problemą. Anot jo, Čikagos universiteto apklausinėjimų duomenimis, apie 50 procentų apklausinėtų žmonių įvairiose pasaulio šalyse, serga kokia nors nemigo rūšim.

Kaip žmogaus kūnas kontroliuoja miegą?

Minėtas žurnalistas, besiremdamas Čikagos Universiteto fiziologijos skyriaus žiniomis, teigia, kad smegenys turi "budėjimo centrą", kuris reguliuoja sąmonę. Kai kūnas ilsisi, centrinė nervų sistema gauna įsakymus užmigti. Kada miego įsakymas pasiekia centrą, žmogus užmiega. Tie įsakymai buvo rekorduojami smegenų bangų mašina. Miegui atėjus, įsakymų bangos sustojo.

Kokie žmonės reikalingi daugiausia miego?

Daktarai teigia, kad žmonės, turį žemą kraujo spaudimą, reikalauja daugiau miego negu žmonės su aukštesniu spaudimu. Pamiegoję kelias valandas mažiau, nei jiems įprasta, jie tampa pavargę, prislėgti, nedarbingi, irzlūs. Kiekvienam iš mūsų esą reikalinga skirtinga miego norma. Jei kuriam reikia devynių valandų miego, jam reikia miegoti devynias valandas, nepaisant to, kad jo draugui užtenka septynių ar net šešių valandų.

Kaip galima spręsti, kad žmogus išmiegojęs?

Jeigu jis pabunda vos prieš laikrodžiui sučirškiant, jis yra išmiegojęs, bet jei, žadintuvui čirškiant, jis dar yra pavargęs, jam reikėtų gulti anksčiau.

Kaip miegas veikia į žmogaus energiją?

Jeigu žmogaus kūnui trūksta miego, jis sunaudos 25% daugiau kalorijų. Kitais žodžiais tariant, jei žmogus miegos šešias valandas vietoj aštuonių, sekančią dieną jis sunaudos žymiai daugiau energijos to paties darbo atlikimui.

Ar tiesa, kad šiais laikais žmogus apsieina su mažesniu miego kiekiu, negu anksčiau?

Kaikurie mokslininkai galvoja, kad taip. Daugelis iš mūsų esame taip užimti darbu, pareigomis, pramogomis, kad esame priversti miegoti mažiau, nes mažiau tam turime laiko. Pavyzdžiui, Napoleonas savo pergalės dienose buvo nenuvarginamas. Jam užtekdavo nusnūsti ant arklio nugaros. Jo tremties dienose jo miego įpročiai visai pasikeitė. Kai jo gyvenimas perėjo į neveiklos stovį, jam reikėjo devynių valandų miego.

Ar perdaug miegoti yra kenksminga?

Nors daktarai sutinka, kad didesnis miego kiekis yra reikalingas žemo kraujo spaudimo žmonėms, mažakraujams ir t.t. dažnai su miego reikalingumu rišasi nerviškumas. Kaikurie žmonės, norį išvengti atsakomybės, bando jieškoti "prieglaudos" miege. Tokis gyvenimas tai lėtas merdėjimas. Tokis ligonis turėtų ne tik sutrumpinti miego valandas, bet pasiryžti daugiau veikti, domėtis draugais, pomėgiais, bei visuomenės reikalais.

Kas sukelia nemigą?

Daugely atvejų nemiga yra išdava nepajėgumo nusikratyti dienos rūpesčiais. Žmogus, kuris pradeda galvoti apie darbovietę, vos iš jos išėjęs, turi palinkimą tapti nemigo auka.

Ar dauguma negalinčių miegoti miega geriau, nei jie mano?

Dažnai taip. Jie galbūt pabunda kelis kartus per naktį trumpam laikotarpiui, bet ištiesų jie gauna pakankamai miego. Daugelis žmonių gali beveik tiek pat gerai ilsėtis ramiai gulėdami, kaip kad miegodami.

Ar žmonės, negalį miegoti, miršta anksčiau negu kiti?

Atsakymas yra neigiamas. Dažniausiai jie sulaukia žilos senatvės.

Ar nesūrūs valgiai padeda kovoti su nemiga?

Taip. Daktarai ištyrė, kad kaikuriais atvejais nemiga gali būti pašalinta nutraukus druskos naudojimą. Pašalinus iš organizmo druską, ligoniai, temiegoję vieną kitą valandą, po trijų savaičių miegojo aštuonias valandas ir pabusdavo pailsėję.

Kas geriausiai padeda kovoti su nemiga?

Visų geriausias vaistas yra mankšta. Maža yra sportininkų, negalinčių užmigti. Judėjimas gryname ore, saulė ir vanduo veikia teigiamai.

Ar naudinga yra numigti dienos metu vyresniame amžiuje?

Nemiga yra senėjimo požymis. Miegas, jei protingai naudojamas, pailgina gyvenimą. Vyresnio amžiaus sulaukus, žmogus dažnai negali miegoti tiek, kiek anksčiau galėdavo. Trumpi numigimai dienos metu gali pašalinti miego stoką. Net ir draudimo bendrovės sutinka, kad miegas teigiamai veikia į žmogaus amžių.

Ar tokie numigimai padeda ir jauniems?

Numigimas po pietų priduoda daug energijos. Vieno universiteto tyrimų duomenimis studentai, numigę valandą po pietų, pasiekdavo geresnių rezultatų, negu praleidę tą laiką prie knygos.

Ar patartina naudoti miego tabletes?

Tik paskutiniu atveju ir tik pagal daktaro nurodymus. Miego tablečių blogos pasėkos gali būti jaučiamos vienos — penkių dienų laikotarpy. Kitaip sakant organizmui gali reikėti penkių dienų laiko kad nusikračius tabletės svaiginančio veikimo.

ORIGINALUMAS YRA...

Originalumas dažnai laikomas genijaus požymiu, nors pasireikšti originalumu nereikia būti genijumi, nei pasižymėti žymiais meno kūriniais. Naujos idėjos ir išradimai pasirodo visur, kur žmogus yra laisvas pasirinkti ir apsispręsti savo kūryboje.

Kartais konstruktyvi vaizduotė, diktuojama paprasčiausio reikalo, sukelia naujų idėjų pav.: nudažyti virtuvės laipteliai gali būti panaudoti kaip augalams stalelis ar knygų lentyna. Sena įstaigos bylų spintelė originaliai nudažyta gali būti įvairiai panaudota. Aišku jei panaudosime jau matytą idėją, ji nebus originali, geriau jei sukursime ką naujo, originalaus.

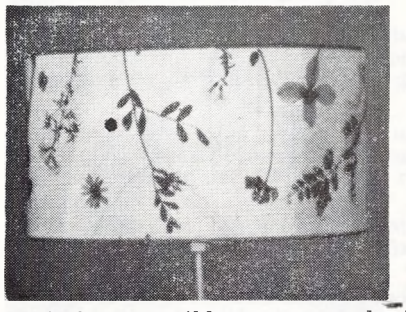

Minties nepriklausomumas kuria naujas idėjas. Daugumas originalių dekoravimo idėjų išgaunama žiūrint į daiktus iš kitos perspektyvos. Pav. raštuotas kilimėlis atrodęs per geras mint ant grindų, pakabinamas ant sienos. Nupirktas paveikslas pasirodęs per stambus ant sienos, pakabinamas ant lubų, duoda naują dėmesio centrą.

Orginalumas gali sukurti naują, netikėtą liniją, pav. baldų gamyboje, taip pat gali duoti naują charakterį mene, pav Matisse ištaškytos ant drobės ryškios raudonos ir oranžinės spalvos.

Originalumas gali būti netikėtas ar ba rezultatas ilgo planavimo, kaip ka nuostabioji Toronto naujoji rotušė.

Kiekvienas turime savyje paslėptą originalumo potencijalą, kuris gali būti iššauktas nuobodumo, netikėtumo, net kartais pinigo stokos. Svarbu turėti drąsos tas naujas idėjas įgyvendinti, uždėti savo antspaudą, sukurti ką nors skirtingo. Tai bus mūsų vaizduotės produktas, ne vergiškas sekimas to ką diktuoja įprastos dekoravimo taisyklės.

Šiame kontinente ypatingai jaučiame improvizavimo galią, nors šitas talentas dažnai neįvertinamas ir nenaudojamas.

Kai prieš dešimtį metų rinkon buvo išleisti paruošti kepimui pyragų mišiniai (cake mixes), jie neturėjo pasisekimo, nebuvo moterų mėgiami ir perkami. Gamintojai tuoj išaiškino prie žastį: paruoštas mišinys pagreitino kepimo darbą bet ir atėmė pasididžiavimą iškeptu pyragu, tai nebebuvo šeimininkės kūrinys. Vėliau kai paruoštuose mišiniuose buvo palikta vietos improvizavimui, jie buvo sėkmingai parduodami.

Sprendžiant įvairias dekoravimo problemas, taip pat dažnai tenka improvizuoti. Kartais iš reikalo turime padaryti dramatišką ir originalų pasirinkimą, ypatingai kai turime didesnį skaičių svečių. Originaliausi vaišių stalai padengti ne vienspalviu linu, bet "rėkiančiomis", dryžuotomis, gėlėtomis ar maišytų spalvų staltiesėmis ir servietėlėmis.

Kartais naujų idėjų surasime, norėdami pakeitimo, pav. paveikslų, augalų net baldų sugrupavime. Nauja idėja nebūtinai pareikalaus išlaidų. Dažnai seni daiktai kitoj perspektyvoj įgaus naują vertę.

Kaip matome būti originaliu, nebūtinai reikia būti prityrusiu dekoratoriumi, dailininku ar architektu. Originalumas yra pasitikėjimas savimi. Patenkinkime savo akį, improvizuokim, venkime monotoniškumo. Jei kyla nauja idėja, išbandykime tuoj pat. Nelaukime kitų sprendimo, pritarimo,

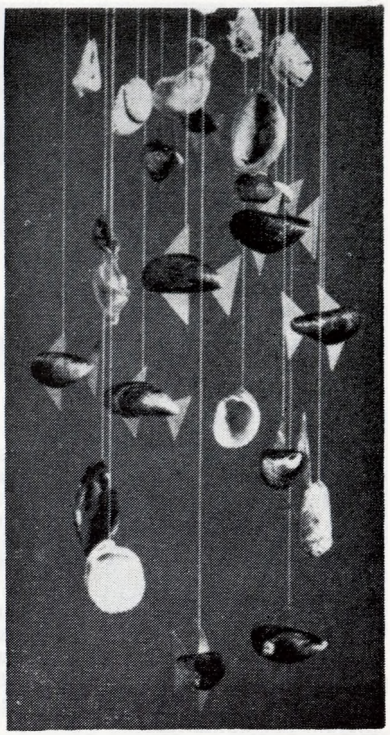

naudokime savą standartą. Duokime savo vaizduotei pasireikšti, ji gali sukurti "stebuklus".

Jei jaučiame reikalą pasitarti su profesionalais dekoratoriais ar išmanančiais draugais, pirmiausia turime žinoti ko norime. Jie turi tik padėti surasti ką mes tikrai mėgstame ir žinome. Tik pasitikėdami savimi ir savo skoniu, galime klausti patarimo, nes lengvai galime būti įkalbėti padaryti pasirinkimą, kuriuo vėliau nebūsime patenkinti.

Sakoma, kad pagrindinius dekoravimo sprendimus turime padaryti, kai esame emociniai ramūs ir išbalansuo-

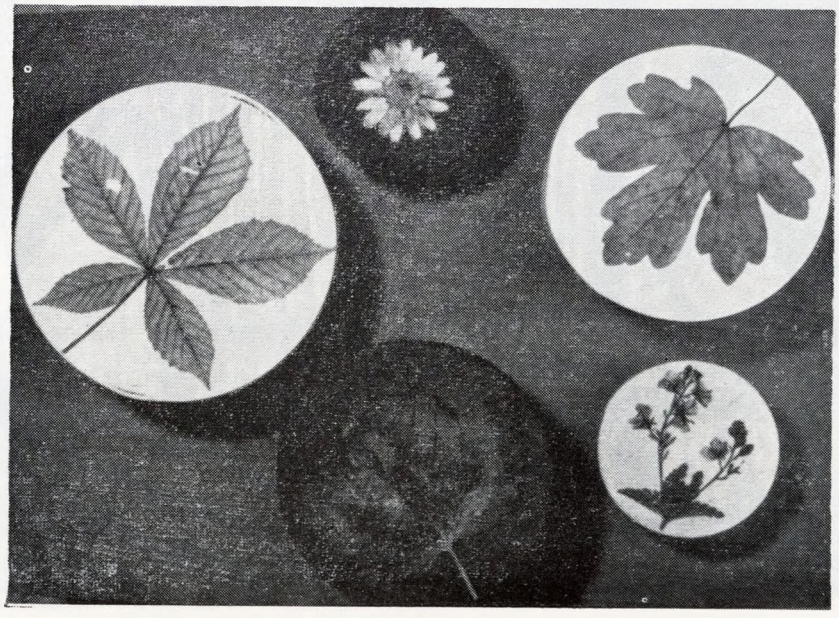

Madų ir grožio pasaulis

VEDA IRENA KAIRIENĖ

RŪBAI SPORTUI

Be abejo, jūs pastebėjot, kad kiekviena sporto rūšis reikalauja skirtingos aprangos. Tuo būdu sporto drabužius reikia rinktis klasinių spalvų ir formų, kad jie būtų panaudojami keliems sezonams.

Tenisui rūbai turi būt laisvi ir paprasti — kurie nevaržytų jūsų judėsių. Taip pat jie turi būt lengvai skalbiami. Populiariausias ir gražiausiai atrodantis rūbas yra klostytas trumpas baltas sijonukas ar suknelė su tokiom pat kelnaitėm.

Golfui rūbai taip pat turi būt laisvi judėjimui. Megztinis ir sijonas vėsiam orui ir marškininė suknelė yra klasiška golfo apranga. Šiuos rūbus reikia pasirinkti gerai pasiūtus, tada jie elegantiški. Sijonas paprastai būna aptemptas apie klubus, bet laisvesnis į apačią. Bliūzė — suraukta ar suklostyta ties nugara. Tokios bliūzės ar suknelės labai patogios ir vilkėti namie, dirbant sode ar namų ruošoj. Trumpos ir ilgos kelnės vis dažniau dėvimos golfo lauke, bet jų turėtų vengti moterys, kurių figūros nėra tobulos.

Pasirenkant maudymosi kostiumą, reikia pagalvoti ar jis bus naudojamas plaukimui, ar pasisaulinėjimui. Plaukimui patys patogiausi yra megzti vilnoniai vienos dalies kostiumai. Ką dėvėsite pasisaulinėjimui priklauso nuo jūsų figūros. Pilnesnių formų moterys neturėtų demonstruoti savęs labai iškirptuose ir trumpučiuose kostiumuose. Jos turėtų pasirinkti sau tinkančios spalvos ir liekninančių linijų kostiumus.

Jojimo rūbai priklauso nuo vietos, kur jūs jojate. Jei tai oficialus, iškilmingas pasijodinėjimas ar angliška medžioklė, jojimo eilutė turėtų būt dėvima. Prie jos — balti marškiniai su kaklaraikščiu, skrybėlė ir odinės pirštinės. Pasijodinėjimui kaime tinka paprasti marškiniai ar aukštu kaklu megztinis ir jojimo kelnės, prie kurių dėvimi aukšti arbe žemi batai.

Slidinėjimui rūbai turi būt lengvi, šilti ir neperšlampami. Ryškių spalvų megztiniai ar nailono švarkai su tamsesnėm kelnėm, šiltom vilnonėm kepuraitėm, pamušaluotom pirštinėm sudarys labai patrauklų kostiumą slidinėjimui.

Žvejojimui, medžioklei, buriavimui ir ilgiems pasivaikščiojimams dėvimi mažiau stilingi rūbai: megztiniai, kelnės, trumpos kelnės ir marškiniai. Bet norint tvarkingai ir patraukliai atrodyti, reikia žiūrėti, kad ir tie paprasti rūbai būtų gerai pasiūti, nesiglamžančios medžiagos ir gerai prie figūros pritaikyti.

Be to, reikia atsiminti, kad nereikalingi papuošimai kaip sunkūs žiedai, apyrankės ir auskarai, netinka prie sportinės aprangos.

RŪBŲ PRIEŽIŪRA

Jei kasdien savo rūbus tinkamai prižiūrėsit — jie bus ilgiau dėvimi, geriau atrodys ir mažiau reikės išleisti jų valymui ir taisymui.

Štai keletas naudingų patarimų:

Kai nusivelkate rūbus, visada juos tvarkingai pakabinkite, nemeskite jų nei ant kėdžių nei ant lovos.

Nepatartina dėti naktinius marškinius ar pižamas po pagalve. Geriausiai juos pakabinti ir pravėdinti.

Nusivilkdamos drabužius visada atsekite visas sagas, atidarykite užtrauktukus ir kabutes. Tuo būdu išvengsit išrautų sagų ir trūkusių siūlių.

Aukitės batus atsargiai, geriausiai su batų lopetėle. Atsekite sagteles ir atriškite šniūrelius; netvarkingai ap-

---

ti. Aišku, kiekviena iš mūsų esame padare klaidų baldu, medžiagų, spalvų pasirinkime. Bet iš klaidų mokomės. Geriausiai palikti vietos pakeitimams. Planuokime ateičiai, koordinuokime pagalvėlių, lempų net paveikslų rėmų spalvas, kad galėtume panaudoti skirtinguose kambariuose. Jei mėgstate kokią spalvų schemą, panaudokite visame name, bus lengviau daryti pakeitimus.

siaunami ir nusiaunami batai greit praranda užkulnių sukietinimą ir pasidaro panašūs į šliures.

Prižiūrėkite rankų ir kojų nagus. Aplūžę nagai labai lengvai užkabina ir sudrasko kojines.

Pasirinkite tinkamą nuo prakaito kosmetiką, kad nepaliktų dėmių po pažastimis. Jei reikalinga, naudokite specialius įsegamus prakaitinius "žiurstelius".

Kad pakabinti rūbai nesiraukšlėtų, naudokite tinkamus pakabeklius. Sunkesniems rūbams patartina naudoti minkštai apmuštus platesnius pakabeklius. Vieliniai tetinka lengvoms medvilninėms sukenlėms ir palaidinėms.

Megztiniai ir megzti drabužiai nekabinami, bet sudedami plokščiai į stalčius.

Sijonams ir kelnėms yra specialūs pakabekliai ir jie turėtų būt naudojami.

Drabužiai geriau išsilaikys, jei bus dažnai vėdinami. Jei jūsų rūbų spintos nevėdinamos palikite praviras duris.

Suteptus drabužius patartina tuoj pat išvalyti. Užsisenėjusios dėmės sunkiai išvalomos ir net gali pakeisti rūbo spalvą.

Skrybėlės turi būt dažnai šepečiu valomos ir laikomos dėžėse arba plastikiniuose maišuose.

Venkite priglaust laikraštį prie šviesių drabužių. Spaustuvės dažai gali visam laikui palikti dėmes.

Kad batų galai neušsiriestų, reikia juos dėti ant specialių, batų krautuvėse perkamų kurpalių (shoe-trees), ypatingai tada, kai batai sušlampa. Taip pat nereikia dėvėti tų pačių batų dvi dienas paeiliui. Batai turi prasivėdinti.

Batus reikia visada gerai išvalyti, išblizginti, kulnelius ir puspadžius laiku pataisyti. Nušleivotos kulnys sugadins visą aprangą.

Zomšiniai batai gali būt valomi vieliniu ar guminiu šepetuku. Lakinė oda valoma drėgnu skuduru ir jei reikia — muilu. Visokios rūšies batai, rankinukai ir odiniai diržai turi būt laikomi sausai, toliau nuo šilumos ir apsaugoti nuo dulkių.

Niekad nedėvėkite dėmėtų, neišprosytų ar kuo nors dvelkiančių rūbų.

Tinkamai įrengtos spintos, plastikiniai maišai, batų kurpaliai, skrybėlių dėžės, kartoninės dėžutės pirštinėms išlaikys jūsų rūbus šviežius ir tuo būdu sumažins valymo ir taisymo išlaidas.

APIE GRAŽIĄ ODĄ

Kiekvienai moteriai rūpi turėti gražią veido odą, Kas turi gražią odą, turi ją ypatingai saugoti, o kas jos neturi, bent gali ją pataisyti, tačiau, tai yra lėtas darbas. Odos juk negalima nusiimti ir išplauti skalbimo mašinoj, negalima pasiųsti į cheminę valyklą. Kiekvienos moters veido oda yra reikalinga individualios priežiūros, tepimo kremu, poilsio ir lepinimo.

Europos moterys jau nuo seno naudoja visą eilę gerų naminių priemonių. Čia keletas jų patiekiama.

Kremas. Veido kremas pariebina, patepa, išvalo ir kai kuriais atvejais — gydo odą. Užsitepkite gana storai jūsų kasdien naudojamo veido kremo ir palaikykite veidą šiltuose garuose. Arba — išsitepusios kremu veidą, kaklą, alkūnes, kelius kremu ir eikite maudytis po dušu. Šilti garai atidaro poras ir tuo būdu kremo veikimas pastiprinamas.

Kiaušinio baltymas. Kiaušiniai yra pilni proteino, kuris gali padėti jūsų sveikatingumui ne tik iš vidaus, bet ir iš viršaus. Kiaušininė maskė yra lengva padaryti ir nebrangiai kainuoja. Išsiimkite iš šaldytuvo kiaušinį, atskirkite trynį. Suplakite gerai baltymą. Uždėkite tas putas ant veido ir kaklo. Veidas prieš tai turi būti gerai nuplautas ir nusausintas. Kai baltymas pradės džiūti, jūs jausit kaip oda traukiasi ir darosi tampri. Kai putos visai išdžius, nuplaukit veidą šaltu vandeniu. Po šitokios maskės jūsų veido oda bus labai švari ir švelni.

Vaikų alyva (Baby oil). Kiekviena žino, kad vaikų alyva minkština ir apsaugo odą. Taip pat nei vienas kremas taip gerai odos neišvalys kaip alyva. Papilkite šiek tiek alyvos ant gabaliuko vatos ir ištepkite veidą ir kaklą. Paskui nuvalykite veidą sausa vata, šiek tiek palikdamos odoje per naktį. Vaikų alyva yra pati geriausia priemonė nuimti maskarai nuo akių. Ponioms virš dvidešimt penkerių metu patartina prieš einant gult patepti vaikų alyvos apie akis, kad su laikytų raukšlėjimąsi.

Medus. Medus sveika valgyti ir ant veido tepti. Kiekvieną rytą susimaišykite po šaukštą medaus, šaukštą obuolių acto stiklinėje vandens ir prieš pusryčius išgerkite.

Yra visa eilė kremų, gaminamų iš medaus ir migdolų išspaudų. Medus ir migdolai, atrodo, labiau tiktų į pyragus, bet ir odai jie kaip skanėstas. Iš migdolų išspaudų daromos ir veido maskės. Ypatingai gerai išvalo poras.

Agurkas. Agurkų muilas ir agurkų kremas yra gera ir sveika kosmetika. Agurkų muilas — švelnus, be jokių aštrių chemikalų ir kvepalų. Taip pat agurkas naudojamas veidui atšviežinti. Nuprauskite švariai veidą. Supjaustykite atšaldytą agurką plonom riekutėm ir užsidėkite tas riekutes ant veido. Palaikykite 15 minučių. Kai nuimsit, apšlakstykit veidą šaltu vandeniu. Šitokia agurkų maskė sutvirtina poras, nuima bet kokį veido patinimą ir atgaivina spalvą.

Šeimininkių kampelis

VEDA L. MURAUSKIENĖ

1. Kimšta nugarinė

2 gabalai nugarinės maždaug po 1 svarą,
1 šaukštas miltų,
1 šaukštelis druskas,
¼ šaukštelio pipirų,
½ šaukštelio garstyčių miltelių,
2 riekutės lašinukų,
1 puodukas virtų ryžių,
½ puoduko nusausintų ir sutrintų ananasų (pineapple),
¼ puoduko kapotų salierų,
1 šaukštelis smulkiai kapoto svogūno,
¼ šaukštelio druskos.

Padaryti gilų pjūvį išilgai abiejuose nugarinės gabaluose. Atvožus gerai įtrinti į mėsą sumaišytus miltus, druską, pipirus ir garstyčių miltelius.

Ryžius, ananasus salierus, svogūnus ir druską sumaišyti kartu dubenėlyje ir tada išdėti ant vieno nugarinės gabalo gi antru gabalu užvožti.

Paėmus virvutę surišti abu gabalus gan stipriai kartu ir kepti padėjus ant grotelių po kuriomis būtų negilus indas. Lašinukų riekutes perpiautas pusiau išdėstyti ant paruoštos mėsos.

Kepti įkaitintoje krosnyje prie 325° maždaug 1½ valandos. Nuėmus virvutę piaustyti riekutėmis duodant į stalą.

2. Asparagų vinegretas

2 pundeliai virtų asparagų,
1 šaukštelis garstyčių,
1 skiautelė smulkiai sukapoto česnako, druskos ir šviežiai maltų pipirų,
1 citrinos sunka,
1 puodukas alyvų aliejaus.

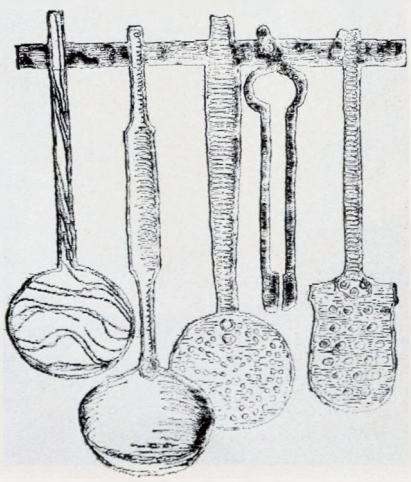

Išdėstyti asparagus lėkštame inde. Sumaišyti garstyčias, česnaką, druską ir pipirus, ir maišant supilti citrinos sunką. Po to pamažu supilti alyvą, vis pamaišant tiek, kad masė būtų lygi. Šią masę užpilti ant išdėstytų asparagų ir leisti pastovėti mažiausiai porą valandų.

Papuošti galima kapotu kietai virtu kiaušiniu, tarkuotu svogūnu ir petražolėmis. Taip pat galima damaišyti ir mėgiamų daržovių.

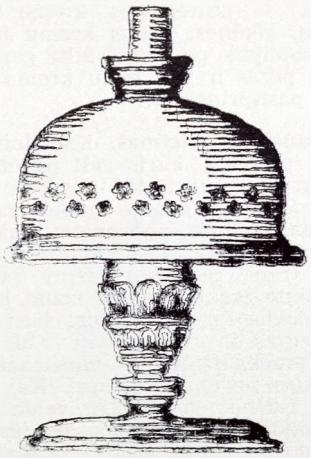

3. Žaliosios pupelės su grybais

1½ svaro pupelių supiaustytų maždaug 1 inčo ilgio,
2 riekutės smulkiai supiaustytų lašinukų,
1 mažas kapotas svogūnas,
½ svaro grybų,
3 šaukštai sviesto,
¼ šaukštelio muškato riešuto,
¼ puoduko grietinėlės (18°),
¼ puoduko vandens,
druskos ir pipirų pagal skonį.

Supiaustyti pupeles, jeigu storesnės dar galima perpiauti išilgai.

Piaustytus lašiniukus sudėti į sunkesnį puodą ir leisti lašiniukams aptirpti. Tada dadėti svogūnus ir palaikyti 3—4 minutes, kol suminkštės. Į tą patį puodą sudėti pupeles ir ¼ puoduko vandens. Uždengus pavirti ant lengvos ugnies apie 15 minučių ar kol pupelės bus minkštos.

Grybus pakepinti svieste ir sumaišyti su nusunktom pupelėm, dadedant muškato riešuto, druskos ir pipirų. Grąžinti ant ugnies ir pamaišant supilti grietinėlę ir palaikyti kol grietinėlė perkais. Tinka prie visokių mėsų.

4. Bananų pyragas

½ puoduko riebalų,
½ puoduko cukraus,
2 plakti kiaušiniai,
4 šaukštai rūgščios grietinės,
1 puodukas miltų,
1 šaukštelis kepimo miltelių,
1 šaukštelis kepimo sodos (baking soda),
1 puodukas kapotų riešutų, jeigu norima,
1 puodukas sutrintų bananų.

Ištrinti cukrų su riebalais. Kiaušinius išplakti su rūgščia grietine ir sudėti į riebalų masę. Paplakti kol masė pasidarys skysta.

Persijoti miltus, kepimo miltelius ir sodą. Jeigu naudojami riešutai, sumaišyti su miltais.

Sutrintus bananus sudėti į anksčiau paruoštą masę ir pamaišius dadėti miltus. Viską maišyti kol masė pasidarys lygi.

Supilti į gerai išteptą riebalais formą. Dydis 10 arba 9x5 inčų. Kepti prie 350° maždaug 30-35 minutes. Atšaldyti ant grotelių.

5. Medaus sausainiukai — dūdelės

1 puodukas miltų,
⅔ puoduko cukraus,
1 šaukštelis maltų cinamonų,
½ puoduko skysto medaus,
½ puoduko sviesto.

Prieš kepant krosnį įkaitinti iki 300°.

Persijoti miltus, cukrų ir cinamoną. Pakaitinti medų iki užvirimo didesnėj keptuvėje ar puode. Tada dadėti sviestą. Sviestui ištirpus nuimti nuo ugnies ir įmaišyti miltus su priedais.

Kai viskas gerai susimaišys, paimti paprastą šaukštą ar šaukštelį (nuo to priklausys dydis) pasemiant po pusę dėti — pilti ant riebalais išteptos sausainiams kepti formos (cookie sheet) paliekant tarpus ne mažesnius kaip 2 inčai.

Kepti apie 15 minučių. Išėmus iš krosnies leisti 2—3 minutes atvėsti ir kol dar jie gerai nesukietėję apsukti ant medinio šaukšto koto. Taip, kad pasidarytų dūdelių formos. Jeigu sausainėliai pasidarys trapūs prieš bai-

giant visus susukti, tai dar įdėkite į krosnį kokiai minutei, kad sušiltų. Jie ir vėl suminkštės.

Vidų dūdelių galima pripildyti mėgiamu kremu ar plakta grietinėle. Norint kad dūdelės būtų didesnės naudoti didesnį šaukštą ir palikti didesnius tarpus. Tas pailgins kepimo laiką. Reikės kepti apie 20 minučių. Didesnes dūdeles galima pripildyti ledais. Jaunimas tikrai bus patenkintas. Sausai jie gali stovėti gan ilgą laiką.

6. Švieži kepti kopūstai.

1 Vidutinio dydžio kapotas svogūnas,
2 šaukštai sviesto,
3 puodukai tarkuoto - piaustyto šviežio kopūsto (maždaug ½ galvutės),
1 puodukas nepersmulkiai tarkuotų morkų, (3 vidutinio dydžio morkos),
1 šaukštas alyvos,
¼ šaukštuko sutrintų oregono lapelių, druskos ir pipirų.

Naudoti vidutinio dydžio puoda arba keptuvę. Svarbu, kad būtų galima uždengti.

Svogūnus su sviestu ir alyva pavirinti apie penkias minutes. Tada sudėti kopūstus, morkas, druską ir pipirus. Uždengus virti 10 — 15 minučių prie vidutinio karščio ar kol suvirs. Prieš duodant įberti oregono sutrintus lapelius ir pamaišyti. (Davinys trims žmonėms).

7. Veršienos karbonadai su grybais.

6 veršienos karbonadai,
1 šaukštelis cukraus,
½ šaukštelio oregono,
2 vidutiniai piaustyti svogūnai,
1 dėžutė piaustytų grybų (4 uncijų),
1 puodukas viščiuko buliono (nugriebti riebalus),
1 pakelis šaldytų žaliųjų pupelių (10 uncijų),
Truputis druskos ir pipirų.

Apibarstyti karbonadus su cukrum ir apkepinti abi puses karštoje keptuvėje. Apiberti druska, pipirais ir oregonu. Dadėti svogūnus, grybus su sunka ir bulioną. Uždengus patroškinti apie 20 minučių. Dadėti žaliąsias pupeles ir dar patroškinti 10 minučių.

Davinys 6 žmonėms ir apie 219 kalorijų viename davinyje.

8. Keptos bulvės su krienais.

4 bulvės, supiaustytos pailgai (lazdelėmis),
1 šaukštas sviesto,
1 šaukštas miltų,
1 šaukštas džiovintų krienų,
½ šaukštelio druskos,
1 puodukas pieno,
žiupsnelis pipirų.

Supiaustytas bulves sudėti į uždengiamą indą, geriausia stiklinį. Išleisti sviestą keptuvėje ir pamažu įmaišyti miltus bei prieskonius (druską, pipirus ir krienus). Tada pilti po truputį pieną maišant, kol sutirštės. Visa tai užpilti ant paruoštų bulvių ir kepti krosnyje prie 375° apie 30 minučių. Nudengus dar palaikyti 20—30 minučių kol gražiai paruduos. Davinys 4 žmonėms ir apie 152 kalorijos viename davinyje.

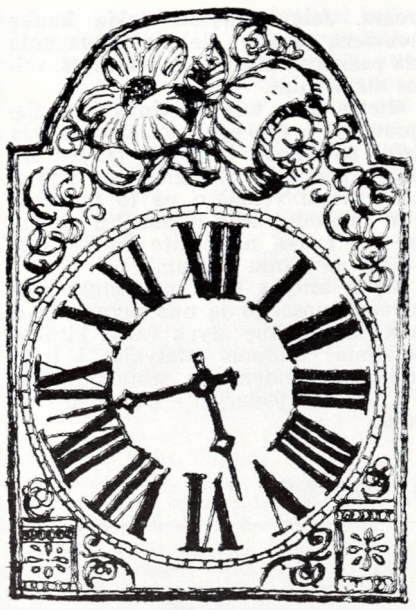

9. Šviežių agurkų sriuba

2 vidutiniai agurkai nulupti ir plonai supiaustyti,
1 puodukas vandens,
1 mažas piaustytas svogūnas,
½ šaukštelio druskos,
žiupsnelis pipirų,
¼ puoduko miltų,
2 puodukai vištienos buliono (nugriebti riebalus),
2 lauro lapeliai,
¾ puoduko "yogurt" (rūgšti grietinė pakels kalorijų skaičių),
1 šaukštelis kapotų krapų.

Agurką, svogūną, druską ir pipirus virti uždengtame puode, kol agurkai suminkštės. Tada išspausti per sietelį ar permalti mašinėle. Miltus su ½ puoduko buliono išplakti, kad nebūtų grumuliukų ir pamažu įmaišyti į karštą bulioną. Tada supilti agurkų "košelę" ir lauro lapelius ir nuolat maišant dar pavirinti apie 5 minutes. Žiūrėti, kad masė būtų lygi. Atvėsinti. Atšaldžius dadėti "yogourt" su krapais.

6 daviniai, vienas davinys maždaug 50 kalorijų.

10. Šokoladinis pyragas.

7 kiaušiniai,
¾ šaukštuko "cream of tartar",
½ puoduko šalto vandens,
2 šaukštai sacharino ekstrakto (Noncaloric liquid sweetener),
2 šaukštai citrinos sunkos,
1 šaukštelis vanilės,
1 puodukas sijotų miltų,
½ puoduko kakavos,
1 šaukštelis cukraus pudros.

Kiaušinio baltymus išplakti, dadėti "cream of tartar" ir plakti kol pasidarys standrios putos. Atskirai išplakti trynius, kol sutirštės ir dadėti vandenį, sachariną, citrinos sunką ir vanilę. Plakti kol masė bus tiršta. Palengva damaišyti miltus ir kakavą. Viską sudėti į išplaktus baltymus, lengvai ir atsargiai išlyginti.

Kepimui naudoti apvalią 9 inčų formą su skyle viduje. Kepti prie 325 l. apie 40 minučių. Arba kol bus iškepęs. Apversti ant grotelių ir palaikyti kol atvės. Tada išimti iš formos ir apiberti cukraus pudra.

Mūsų svoris.

Dauguma mūsų mėginame įvairių dietų, nes žinome kad mūsų svoris priklauso nuo maisto. Verta atkreipti dėmesį į tai, kaip gaminame maistą ir kokius valgymo įpročius turime. Tiems kurie suinteresuoti svorio kontrole keletas receptų bei pastabų:

1. Geras pusryčių pavalgymas neduos justi vėlyvo ryto nuovargio. Taipogi sulaikys nuo persivalgymo vėliau dienoje.

2. Patartina valgyti pamažu, nes tuo ne tik kad neapsunkinsite virškinimo sistemos, bet ir jausitės pasisotinę.

3. Gera šeimininkė turėtų turėti paruoštų žalių daržovių po ranka. Pav. morkų, griežčių, ridikėlių etc. kad pajutus alkį būtų galima jų pasiimti pakramtyti.

4. Gaminant maistą stengtis nenaudoti perdaug druskos ir nedasidėti jos valgant prie stalo.

5. Darant sumuštinius naudoti kaip galima mažiau duonos. Nedaryti juos suvožtus. Vietoje sviesto pamėginkite naudoti majonezą.

6. Saldžiajam - desertui naudoti kuo daugiau šviežių vaisių. Ir vietoje cukraus pamėginkite užpilti vanilės ekstrakto. Tai sumažins reikalavimą cukraus, o gal apsieisite ir be jo.

7. Nedirbantiems fizinio darbo geriau valgyti penkis kartus į dieną, bet po truputį, negu tris kartus, bet daug.

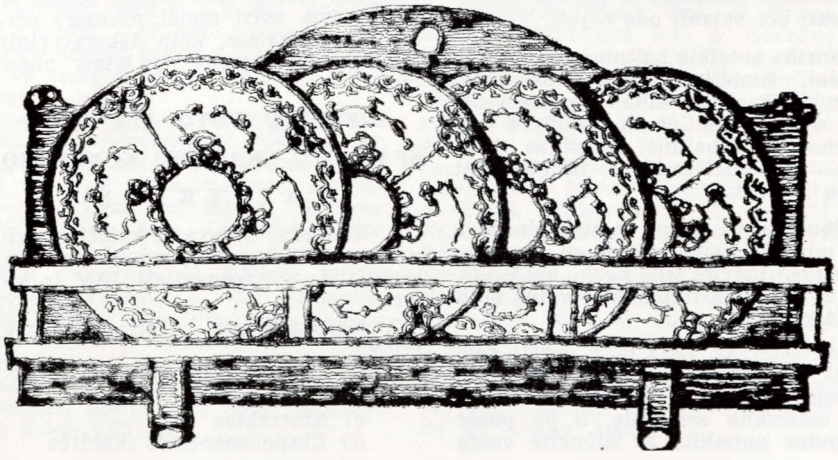

• Praktiški patarimai

• Kad avalynė negirgždėtų, padus reikia ištepti augaliniu aliejumi ir duoti jam gerai įsigerti į odą.

• Batų tepalą galima suminkštinti, įpilant į jį truputį šilto terpentino arba pieno.

• Pelėsius nuo avalynės galima pašalinti benzine sumirkytu skuduru.

• Kad karštas lygintuvas neliptų prie sukietintų baltinių, į krakmolą įberkime truputį druskos.

• Kad trikotažiniai drabužiai nebluktų, prieš skalbiant juos reikia pamirkyti šaltame vandenyje, įpylus į jį truputį acto.

• Balti šilkiniai audiniai nepagels, jeigu po skelbimo juos išskalausite vandenyje, kuriame įpilta pieno (½ stiklinės — dviem litrams vandens).

• Pyragaičiams kepti arba padažui miltus reikia įmaišyti pasūdytame vandenyje, tuomet nebus gumulų.

• Virdamos uogienes, ypač iš saldžių uogų bei vaisių, įberkite į jas truputį citrinos rūgšties. Uogienė niekad nesusicukruos.

• Krienus lengviau sutarkuosite, jeigu prieš tai juos keletą valandų pamirkysite šaltame vandenyje.

• Mieles galima ilgai išlaikyti, jeigu įdėsite jas į miltus arba valgomąją druską.

• Šviežių pomidorų lapai yra puiki priemonė prieš skruzdėles. Padėkite lapu ten, kur yra vabzdžių takai, ir skruzdėlės pradings.

KOSMETIKA IŠ VIRTUVĖS

Medus atnaujina veido odą. Pašildyto medaus šaukštą sumaišykite su šaukštu citrinos sulčių ir ištepkite veidą. Po 10—15 minučių nuplaukite šiltu vandeniu.

Rankų oda bus balta, jei ištrinsite ją **Bulvių tyre,** virta piene.

Citrinos sultys labai naudingos riebiai odai. Užpilkite perpiautą citriną virtu šiltu vandeniu ir gausite minkštinantį bei valantį odą skystį.

Druska suteikia baltumo rankoms ir veidui, sumažina vokų pabrinkimą. Darykite rankoms šiltas druskos voneles, o kompresėlius su pasūdytu vandenius (1 arbatinis šaukštelis druskos — stiklinei vandens) uždėkite ant vokų ir veido.

Obuoliai atnaujina ir atjaunina veido odą. Išvirkite obuolį su trupučiu pieno ir uždėkite šiltą kaukę ant veido. Po 20 minučių nuplaukite veidą šiltu vandeniu.

Ar mėginote kada nors daryti kaukę iš paprastų **Raugintų Kopūstų?** Uždėkite juos storu sluoksniu ant veido, užtieskite servetėle, o po pusės valandos nuimkite ir ištepkite veidą kremu. Jeigu darysite tokią kaukę kiekvieną savaitę, riebi ar spuoguota oda pasidarys minkšta ir elastinga, veidas atsinaujins.

Mielės daro odą elastingą ir lygią, apsaugoja ją nuo spuogų. Jei veido oda riebi, patariame ištirpinti mieles šiltame vandenyje iki grietinės tirštumo ir tepti veidą, o po to nuplauti šiltu vandeniu arba ramunėlių užpilu. Jei oda sausa, naudokite mieles, atskiestas augaliniu aliejumi.

Alyvų aliejus labai naudingas sausai odai, apsaugo ją nuo perankstyvų raukšlių. Stiklinę alyvų (arba kitokio augalinio) aliejaus įstatykite į indą su karštu vandeniu ir pašildykite iki 37°. Iš vatos padarykite kaukę su skylėmis.

• Gėlės

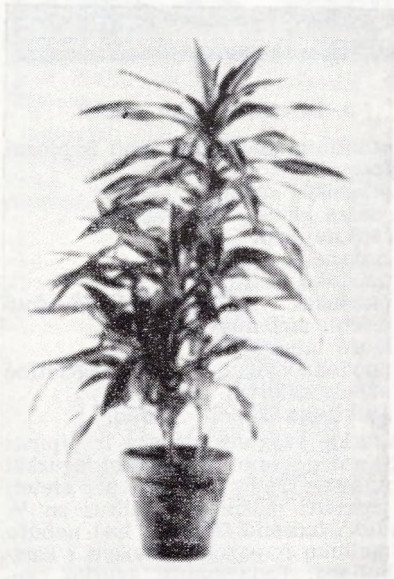

Gėlės

Dracaene deremensis — lelijinis augalas, kurio vardas yra kilęs iš graikų kalbos — drakaina — drakonė. Daugiausia auga Afrikos tropiškame klimate. Kaip kambarinis augalas mėgsta šilumą, drėgmę ir šviesą (tik ne saulę); vasarą reikia daug laistyti ir purkšti lapus; nuo kovo iki rugpjūčio mėn. kas dvi savaites trešti; nuo spalio iki sausio mėn. yra ramybės laikas, tada laikyti sausai ir vėsiai; kas antri metai pavasarį persodinti. Tinkamas, kaip dekoratyvinis augalas, grupuojant su kitais augalais.

LIETUVIŲ FOTO ARCHYVO SPALVOTŲ SKAIDRIŲ KONKURSO TAISYKLĖS

1. Konkurse dalyvauti kviečiami visi lietuviai fotografai, mėgėjai ir profesionalai — gyvenantieji JAV ir kitur.

2. Konkurse yra keturios skaidrių grupės:
   a) Gamtovaizdis
   b) Portretas
   c) Abstraktas
   d) Eksperimentinės skaidrės

3. Kiekvienas dalyvis visam konkursui gali patiekti nedaugiau kaip aštuonias savo fotografuotas skaidres. Galima dalyvauti ir su mažiau negu aštuoniom skaidrėm. Galima dalyvauti vienoje, keliose ar visose grupėse.

4. Skaidrės turi būti įdėtos į popierinius arba plastikinius rėmelius. Rėmelių dydis turi būti 2 x 2 coliai. Skaidrės įdėtos tarp stiklų nebus priimtos.

5. Kiekviena skaidrė turi būti pažymėta tašku kairiame apatiniame kampe kaip ji yra normaliai žiūrima — be jokių aparatų.

6. Ant kiekvienos skaidrės rėmelių turi būti užrašyta dalyvio vardas, pavardė, adresas ir skaidrės pavadinimas.

7. Prie skaidrės pavadinimo ant rėmelių skliausteliuose turi būti pažymėta didžiąja raide prie kurios grupės ta skaidrė yra priskiriama:
   G — Gamtovaizdžio grupė
   P — Portreto grupė
   A — Abstrakto grupė
   E — Eksperimentinė grupė

8. Dalyvavimo mokestis yra $2.00, nežiūrint kiek skaidrių yra pateikiama .Dalyviai gyveną vietovėse iš kur pinigų siuntimas yra suvaržytas bus nuo mokesčio atleisti.

9. Skaidres ir mokestį siųsti šiuo adresu:

   Algirdas Grigaitis —
   L. F. A. konkurso vedėjas
   2081 Plainfield Drive
   Des Plaines, Illinois 60018

10. Gautos skaidrės bus saugojamos visomis esamomis išgalėmis. Tačiau, konkurso rengėjai nebus atsakingi už galimą skaidrių pažeidimą ar pametimą konkurso metu arba persiuntime.

11. Gautos skaidrės Lietuvių Foto Archyvo bus peržiūrėtos ir priimtos į konkursą arba atmestos. Atvejyje jei visos skaidrės vieno fotografo bus atmestos, skaidrės bus tuojau grąžintos siuntėjui; registracijos mokestis nebus grąžintas.

12. Priimtos skaidrės bus patiektos juri komisijai, kuri jas premijuos. Juri komisijos sąstatas bus paskelbtas vėliau.

13. Bus skiriamos trys (pirma, antra ir trečia) premijos kiekvienai grupei ir taip pat bus premijuota viena skaidrė kaip "geriausia konkurso skaidrė".

14. Visos į konkursą priimtos skaidrės bus viešai parodytos publikai. Laike šio rodymo bus įteiktos premijos.

15. Skaidrės bus priimamos iki š.m. rugsėjo 15-tos dienos.

16. Konkursui pasibaigus visos skaidrės bus grąžintos siuntėjams.

LITERATŪROS KONKURSAS JAUNIMUI

Novelės — apysakos konkursą skelbia Detroito St. Butkaus šaulių kuopos Spaudos ir kultūros sekcija.

1. Konkurso tikslas: Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės atstatymo 50-ties metų sukakties iškilmingas paminėjimas;

2. Rašinių žanras: apysaka ar novelė;

3. Rašinių dydis: dvidešimt penki ar

daugiau mašinėle rašytų (in folio) puslapių, vieną eilutę praleidžiant;

4. Rašinių turinį autoriai pasirenka laisvai, tačiau pageidaujama, kad būtų paryškintas bei iškeltas tautos solidarumas, patriotizmas bei didvyriškas pasiaukojimas kovose už suvereninės Lietuvos laisvę;

5. Rašiniai ar jų dalys jau buvę skelbti spaudoje konkursui nepriimtini;

6. **Konkurso dalyviai: visi laisvojo pasaulio lietuviai-ės ne vyresni 30 metų amžiaus;**

7. **Rašinių autoriai gali būti apdovanoti šiomis dovanomis:**

I-moji 300 dol. (š. Laisvės kovotojo auka);

II-roji 200 dol. (St. Butkaus šaulių kuop. auka);

III-čioji 100 dol. (š. Mykolo Vitkaus auka).

8. Konkursą vykdo, įvertina rašinius, paskirsto dovanas ir rašinius spausdina — Šaulių kuopos Spaudos ir Kultūros sekcija: pirm. Vl. Mingėla, sekretorė Marija Sims, nariai: Leopoldas Heiningas, Marijonas Šnapštys ir Alfonsas Žiedas. Be to, talkon yra pakviestas LŽS-gos C. V-bos pirm. rašyt.-žurn. Vyt. Alantas. Reikalui esant Spaudos ir Kultūros Sekcija turi teisę pasikviesti talkon ir daugiau rašytojų-ekspertų;

9. Konkursui pristatyti rašiniai (premijuoti ir neprmijuoti) gali būti išspausdinti periodiniuose ir neperiodiniuose leidiniuose Sekcijos nuožiūra, be atskiro atlyginimo autoriui;

10. Kiekvienas rašinys privalo būti atžymėtas tik slapyvardžiu. Autoriaus tikrasis vardas ir pavardė (taip pat amžius), spaudai tinkanti fotografija, trumpa autobiografija atsiunčiami su rašiniu atskirame užklijuotame voke;

11. Rašiniai siunčiami sekcijai šiuo adresu: Vl. Mingėla. 33546 Clifton Dr., Warren, Mich. 48092. Vėliausia rašinio išsiuntimo (ant voko) vietos pašto štampo data — 1968 m. rugsėjo 1 d.

Šaulių kp. Spaud. ir Kult. sekcija

Vaiko sapnai ir baimė

Kiekvienai motinai pasitaiko pabusti nakties metu pažadintai jos trijų-ketverių metų vaikučio garsaus verksmo ir šauksmo. Atbėgusi prie vaiko lovutės ji randa jį miegantį, bet miegodamas jis šaukia ir blaškosi. Motina negali jo net greit pažadinti, kol pagaliau jis pabunda ir drebėdamas apsikabina motiną.

Kitą vakarą, atėjus laikui gulti, vaikas yra nenumaldomas: nė gražiuoju, nė piktuoju jis neužmigdomas; vos tik motina užgesina šviesą ir išeina iš kambario, vaikutis ima visu balsu šaukti.

Motina pažadindama vaiką iš sunkaus sapno, daro klaidą, nes tik pabudęs vaikas savo sapnuotą baimę sąmoningai išgyvena. Jeigu motina leistų jam miegoti, jis ryte pabudęs savo baisųjį sapną būtų užmiršęs.

Anksčiau buvo tikėta, kad miegančio žmogaus smegenys nefunkcionuoja, kad jos taip pat ilsisi. Mokslas įrodė, kad tai netiesa: smegenys nesiliauja dirbusios ir miegant.

Amerikoje mokslininkai fiziologai daro įvairius bandymus-tyrimus žmogaus miego ir sapnų srityje. Jie daro bandymus su suaugusiais žmonėmis ir sako, kad miego gilumas keičiasi kelis kartus per naktį. Iš lengvo snaudulio pereinama į gilų, be sapnų miegą, kuris tęsiasi maždaug pusę valandos. Apie keturis ar penkis kartus per naktį žmogus miegodamas sapnuoja. Sapnavimas miegant moksliškai yra vadinamas REM — pirmosios raidės angliškų žodžių: Rapid Eye Movement — delto, kad sapnuojančio žmogaus akys po uždarais akių vokais smarkiai juda. Yra ir daugiau požymių, iš kurių sprendžiama, kad žmogus miegodamas sapnuoja: pulsas, kraujo spaudimas, prakaito išsiskyrimas svyruoja, nuolatos keičiasi. Sapnuojantis sunkiai prižadinamas, nors jis vartosi ir sunkiai alsuoja. Jeigu tokiu momentu žmogus staiga pažadinamas, jis gali tvirtinti, kad viskas ką jis sapnavo buvo tikrovė, jis gali atsiminti kiekvieną, sapne matytą smulkmeną. Jeigu jis būtų miegojęs iki ryto, jis beveik viską būtų užmiršęs.

Tas pat ir su vaikais. Nežadinkime jų, nors jie sapne blaškosi ir šaukia. Leiskime jiems miegoti ir miegant užmiršti baisųjį sapną. **Vaikas negali atskirti sapno nuo tikrovės,** ką jis išgyveno sapnuodamas, mano, kad ištikrųjų naktį jam tas baisumas yra atsitikęs ir, greičiausia, vėl atsitiks kai jis atsiguls ir bus paliktas vienas. Todėl nežiūrint jokių įtikinėjimų ar bausmės, jis negali nugalėti baimės jausmo ir negali suprasti kodėl mama palieka jį vieną tada, kai jis jos artumo taip labai reikalingas. **Z. D.**

• Atsiųsta paminėti

Laiškai Lietuviams — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas; vyr. redaktorius — K. Trimakas, S.J.; adresas — 2345 West 56th Street, Chicago, Ill. 60636, U.S.A.; prenumerata metams — $4.00.

Skautybė — Skautų Aido priedas.

Šaltinis — tikybinės ir tautinės minties žurnalas; leidžia — Šv. Kazimiero Sąjunga; redaguoja — S. Matulis, M.I.C., adresas — 16, Hound Rd., West Bridgford Nottingham NG2 6AH, England; prenumerata metams — 15 šil. (2 dol.)

The Canadian Family Tree — Prepared by Canadian Citizenship Branch Department of the Secretary of State and published in co-operation with the Centenial Commission, Ottawa, 1967; 354 pusl.; iliustruotas informacinis leidinys; kaina — 5 dol., popieriniu viršeliu — 3 dol., gaunamas valdiškose knygų parduotuvėse. Paminėtos 47 tautybės, kur lietuviams skirta pusantro lapo.

Pasaulio Lietuvis. Leidžia Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Valdyba. Redaguoja St. Barzdukas. Išeina 7 kartus metuose. Prenumerata: metams $2.—, atskiras nr. 30 ct. Adresas: 18308 Hiller Ave. Cleveland, Ohio 44119, USA.

The Cemetery of Nations in the Siberian Tundra — H. Tautvaiša; published by The Lithuanian Democratic Union of America; printed by Nida Press, London, England, 1968; leidinys anglų kalboje apie tremtinių gyvenimą Sibire; 112 pusl., iliustruotas; kaina 1.75 dol.

Skautų Aidas — Lietuvių skautų ir skaučių laikraštis. Leidžia LSS Tarybos pirmija. Vyr. red.: v. s. Antanas Saulaitis. Spausdina Immaculata Press, R. F. D. 2, Putnam, Conn. 06260. Prenumerata: metams — $4.—, pusei metų — $2.50; atskiras nr. — 50 ct. Adresas: P. O. Box 222, Thompson, Conn. 06277, U.S.A.

Lietuvių Dienos: Leidžia Antanas Skirius. Vyr. red. B. Brazdžionis. Išeina kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpj. mėn. Prenumerata: metams — $6.—, garbės pren. $10.—. Adresas: 4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif. 90029.

Moterų Dirva — Leidžia L. R. K. Moterų Sąjunga. Redaktorė Mrs. Dalė Murray, 205 Lucide Str., South Bend, Ind. 46614, U.S.A. Prenumerata metams Amerikoje $2.50, kitur $3.—.

Tėviškės Aidai — Australijos Liet. Katalikų Federacijos leidžiamas savaitraštis. Vyr. redaktorius kun. P. Vaseris. Prenumerata: Australijoj $8, kitur — $9.—. Adresas: 19 Henry Str. Kensington, Victoria, Australia.

Ateitis — Lietuvių katalikiškojo jaunimo žurnalas. Moksleivių Ateitininkų Sąjungos leidinys. Prenumerata: JAV ir Kanadoje metams — $5.—, kitur — $3.—, garbės pren. $10. Adresas: Ateitis, 80 — 23 85th Drive, Woodhaven, New York 11421, USA.

Žurnalui aukojo:

$25.00 — K. Liet. Kat. Mot. Drjos Prisikėlimo parapijos skyrius, Toronto, Ont.

$5.00 — B. Briedienė, Chicago, Ill., G. Viskantienė, Chicago, Ill.

$3.00 — O. Matulionienė, Plattsburg, N. Y.

$1.00 — A. Atkočaitienė, Parma Hts., Ohio, V. Dalindienė Toronto, Ont., S. Girdauskienė, Chicago, Ill., Z. Heningienė, Detroit, Mich., S. Kriaučeliūnienė, E. Chicago, Ind., I. Budrienė, La Mirada, Calif., R. Bureikienė, Los Angeles, Calif., G. Kažemekienė, Hamilton, Ont., M. Kazragienė, E. Chicago, Ind., V. Misevičienė, Toronto, Ont. E. Ramanauskienė, Chicago, Ill., O. Simonaitienė, Cicero, Ill., B. Sinušienė, Philadelphia, Pa., A. Surkevičienė, Philadelphia, Pa., V. Tocilauskienė, Chicago, Ill., S. Vasikauskienė, Richmond Hill, N. Y.

Garbės prenumeratos:

O. Adomaitienė, Jamestown, North Dakota, Z. Augaitienė, Tillsonburg, Ont., S. Baltrukėnienė, Akron, Ohio, A. Budzinauskienė, Waterbury, Conn., L. Daunienė, Ottawa, Ont., D. Dragunienė, Philadelphia, Pa., A. Garbauskienė, Old Bethpage, N. Y., A. Griškelienė Dearbron, Mich., E. Kačinskienė, Washington, D.C., O. Kanaukienė, Brooklyn, N. Y., A. Kazickienė, New Rochelle, N. Y., P. Kuzmienė, London, Ont., J. Lapkuvienė, Oak Lawn, Ill., O. Matulionienė, Plattsburg, N. Y., B. Minkevičienė, Chicago, Ill., Kun. B. Pacevičius, London, Ont., Z. Rajeckienė, Waterbury, Conn., V. B. Raulinaitienė, Downey, Ill., L. Skripkutė, Hamilton, Ont., I. Stankaitienė, Cleveland, Ohio, M. Stoškuvienė, Chicago, Ill. T. Timmerman, Winnipeg, Mann., E. Tuinylienė, Simcoe, Ont., S. Urbonienė, Detroit, Mich., A. Vadopalienė, Chicago, Ill., E. Valiukonienė So. Boston, Mass.